

**DOBŘÁ
ADRESA**

Z obsahu

Rozhovor a texty:
Marian Karlický

Světnička Ondřeje Macury

Mikrobiologický rozbor básně
v Podobrazníku

Obsah:

Příloha

Marian Karlický: **Bá-snění**
(41)

O čem se (ne)mluví

Bedřich Václavek: **Václav Černý
a náš kulturní odboj** (4)

Martin Groman:

„Člověk spadnul, zabil se“ (6)

Jakub Šofar: **Šosky 14** (11)

Kafe Evy Hrubé (12)

Rozhovor

Hra se smyslem věcí,
rozhovor s Marianem Karlickým (14)

Kolocovy cestapády (18)

Hudba

Jan Hanzl: **Je libo trochu dějin hudby?** (22)

Jakub Šofar: **Cameron Diaz nebo Céline Dion?** (24)

Co se chystá

Tomáš T. Kůs (26)

Macurova světnička (30)

Historie:

Z jakých panelů byl také vystaven rok 2002? (34)

Martin Groman: **Mašín, Moravec a comp.** (38)

Podobrazník

Honza Hanzl: **Mikrobiologický rozbor básně** (40)

**DOBRÁ
ADRESA**

Na titulní stránce: foto Kateřina Rudčenková

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 2, ročník 4. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Štefan Švec. Redakce: Miroslav Cingl, Martin Groman, Jan Los, Ondřej Macura, Vladimír Novotný, Kateřina Rudčenková, Viki Shock, Jakub Šofar. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Vystavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafina a FirstNet a. s.

Vážení čtenáři, vzhledem k tomu, že Ministerstvo kultury loni výrazně snížilo dotace na literární časopisy, nemá Dobrá adresa už vůbec žádné peníze. Nemá peníze dokonce ani na vedení účtu. Proto jsme se na valné hromadě usnesli, že časopis Dobrá adresa již nebude zdarma. Protože nepřipravuje me žádná omezení přístupu k minulým ani budoucím čísům (budou stále k dispozici pro každého), nepočítáme s tím, že zaplatí všichni. Ale když to udělají aspoň někteří, bude to snad stačit na provoz účtu, darovací daň a poplatek za doměnu na rok. Pokud vám přeci jen záleží na tom, aby Dobrá adresa dál vycházela, pokud nejste úplně na dně a máte u sebe **stokorunu**, pošlete nám ji prosím na účet číslo **216093103/0300**. Díky, protože bez vás přežijeme jen horko a těžko.

Naši milí,

tak už máme únor. Kdyby byl březen, napsal bych, že máme březen, ale máme únor. Tak už to na světě chodí.

Únorová Dobrá adresa je ve znamení původnosti. Vím, že fráze „je ve znamení něčeho“ moc ve znamení původnosti není, ale aspoň někdo ta klišé v záplavě originality používat musí. Všimli jste si, jak jsou všichni na světě originální, tvořiví a původní? První, kdo si z toho začal dělat legraci, byl Andy Warhol. Druhý jsem já.

Ano, občas má každý z nás pocit, že je ve všem druhý. Jsou samozřejmě i lidé, kteří si myslí, že jsou ve všem třetí, těm je ale škoda se vůbec zabývat. Co se týče té původnosti, vrátím se k tomu, že je jí všude plno. Máte snad vedle sebe někoho, kdo by nebyl aspoň trošku tvůrčí? Tvůrčí být i jen v tom, kolika způsoby se dokáže přihlouple culit nebo maskovat pivní břuch? Tak vidíte. Žijeme ve výrazně kreativní době.

Jelikož Dobrá adresa je vždy konformní a jde s davem, i ona musí být kreativní. Zkoušíme to, jak můžeme, a nikdy nevíme, kam nás za to vy kreativně pošlete. Vy si vlastně vůbec nedovedete představit, jak se vás bojíme! Ale i přes to se rozhodně mějte hezky,

Štefan Švec

SYSTÉM NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevrou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):

BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

De Kromme

• • •

4 • 2 • 2003 • www.dobraadresa.cz

a náš kulturní odboj

li všechny houby. Určitým selháním Václava Černého je ovšem skutečnost, že vytvořil zvláštní sekci kritiků německé hudby. Její členové po intenzivním poslechu oper Richarda Wagnera utekli do hlubokých brdských lesů, aby se po nějakém čase objevili na východní frontě, ovšem tentokrát už jako zvláštní jednotka Waffen SS.

Další sekce zabývaly se budoucím poválečným uspořádáním našeho kulturního života (*pozn. editora: V. Černý se o tom zmiňuje v kapitole sedmé Křiku koruny české*). Jsem pyšný na to, že jsme vypracovali obširný návrh Národního revolučního výboru spisovatelů na budoucí uspořádání našeho kulturního života, který obsahoval zároveň i program spisovatelského odbojového nástupu pro nejbližší chvíli. Žel Američané a Britové nebrali v potaz požadavek na leteckou přepravu barelů s inkoustem pro potřeby našich kritických per. Mohly tak vznikat jen menší satirické verše typu: „Potkal jsem nacistu / a šlápl mu na cystu“, které rozvíjející se německý vojensko-průmyslový komplex zastavit nedokázaly. Kvitovat ovšem bylo lze fakt, že se podařilo sestavit repertoární plán pro všechna česká divadla na celé první čtyři poválečné měsíce, přestože někteří tvrdí, že by divadla měla už jednou provždy hrát pouze Naše furianty. Lituji ovšem, že Němci popravili Vladislava Vančuru za jeho plán znárodnit po válce filmový průmysl. Okupantům nevadily ani tak zmín-

ky o lidovém vlastnictví filmového umění jako skutečnost, že Vančura se v plánu zmínil o možné adaptaci svého románu Pole orná a válečná, což po Rusy právě vyhrané tankové bitvě na Kurském poli nebyl šťastný tah.

Na nátlak Václava Černého dbala londýnská vláda na to, aby českým parašutistům byly do batohů přibalovány vedle Brity vyžadované vojenské výstroje i balíky knih od českých klasiků. Největší zásilku těchto knih ovšem spojenci v roce 1944 omylem shodili na Drážďany, kde jejich výbušný a vpravdě revoluční obsah způsobil opravdovou katastrofu. Po dlouhém přemýšlení si ovšem už nemyslím, že nápad parašutistů hodit říšskému protektorovi Reinhardu Heydrichovi do auta Komenského Labyrint světa a ráj srdce byl až tak dobrý. Zvlášť když pak Němci odvetou rozmočili ilegální knihovnu v podzemí pražského pravoslavného kostela svatého Gorazda. Uznávám ovšem, že pokání parašutistů spočívající v přečtení divadelních her Bertolda Brechta v originále (se stejným účinkem, jako by si prostřelili hlavy samopalem), bylo dostatečné.

Na mnohé hrdiny odboje by národ neměl zapomenout. Dojímá mne, jak trio Balabán, Mašin, Morávek nasazovalo krk, aby mohlo do Londýna vysílat nejnovější ukázky z české vlastenecké poezie. Stejným pohnutím mne naplňuje i skutek Julka Fučíka, který se nechal zatknouti, jen aby mohl napsat nějakou původní českou

reportáž (byť se ke mně později doneslo, že jejím spoluautorem byl jistý německý komisař). Byla však i hrdinství méně okázalá. Například u Ladislava Štolla se navenek sice zdálo, že se strachy připo... (*pozn. editora: zde je rukopis nečitelný*), ve skutečnosti bylo jeho zaměstnání v dopravní firmě zástěrkou k tomu, aby mohl postupně rozvést jednotlivá písmenka rukopisů Marie Majerové a Marie Pujmanové do konspiračních skrýší a tak se tyto texty nedostaly do rukou Němců. Ovšem zastřelení členů II. ilegálního ústředního výboru KSČ považuji za spravedlivé, už dlouho jsem totiž neviděl tak špatně zpracovaný referát o významu Karla Havlíčka Borovského. Doufejme, že poválečné komunistické instituce už na tom budou s inteligencí lépe.

František Hrdina

P. S. Snad se tento moták, který jsem se rozhodl zakopati za nádrže s podivným nápisem Cyklon B, dostane do povolaných vlasteneckých rukou.

P. P. S. Považuji za chybu, že centrum odporu proti okupantům bylo pojmenováno Ústřední výbor odboje domácího (ÚVOD) a ne Umělecká duchovně experimentální skupina (ÚDĚS), jak původně navrhoval Václav Černý.

Bedřich Václavek

O
čem
se
(ne)
mluví

„Člověk spadnul, zabil se“

(rozhlasový dokument o smrti
Jana Masaryka nic nového nepřinesl)

Jan Masaryk své projevy za druhé světové války do okupované vlasti končil slovy: Hlavy vzhůru a dobrou noc! Lidé ho měli rádi. Podobně jako Američané mají nevysvětlenou vraždu Kennedyho, mají Češi nevyjasněný Masarykův pád z okna Černínského paláce. Zatímco ale Američané řeší otázku kdo a proč vraždil, Češi ani netuší, zda byl ministr zabit nebo spáchal sebevraždu.

Veřejnoprávní Český rozhlas 3 stanice Vltava v listopadu loňského roku odvysílal čtyřdílný dokument „Osudný krok Jana Masaryka“. Titul (převzatý od Antonína Suma) odkazoval jak k ministrovu násilnému skonu, tak (méně konkrétně) k jeho politickým osudům po druhé světové válce, kdy „osudných“ kroků udělal hned několik (nepřijetí Marshallova

plánu, zmatky kolem vydání Jáchymova Sovětům, spolupráce s Gottwaldem). Podle podtitulku tragická smrt Jana Masaryka ve světle nejnovějších pohledů a vyšetřování se zdálo, že řeč bude přece jen hlavně o smrti a že stanice Vltava má k takovému počínání důvod; že přinese když ne rovnou zlomový nebo zásadní, tedy aspoň nový pohled, nové poznatky. Nestalo se nic z toho. Materiál byl poskládán z útržků pamětnických vzpomínek a z glos autorů již vydaných studií a jiných odvysílaných dokumentů.

Autoři Michal Šimek a Miloš Doležal například slibovali, že promluví „pamětníci, historici a vyšetřovatelé“. Mluvalo několik pamětníků, vyšetřovatelé Úřadu pro vyšetřování a dokumentaci zločinů komunismu (ÚDV) a lékař, který se účastnil pitvy. Dokonce i spoluautora Masarykova životopisu Pavla Kosatíka, který by ze všech zúčastněných označení historik odpovídal nejlépe, sami autoři uvedli jako „publicistu“. A tak v dokumentu chybí historik, který by například vysvětlil nesmyslnost v pořadu několikrát opakovaného tvrzení, že ministr skokem z okna upozornil západ na komunistický pře-

Veřejnoprávní Český rozhlas 3
stanice Vltava v listopadu loňského
roku odvysílal čtyřdílný dokument
„Osudný krok Jana Masaryka“. Titul
(převzatý od Antonína Suma)
odkazoval jak k ministrovu
násilnému skonu, tak (méně
konkrétně) k jeho politickým
osudům po druhé světové válce,
kdy „osudných“ kroků udělal hned
několik (nepřijetí Marshallova
plánu, zmatky kolem vydání
Jáchymova Sovětům,
spolupráce s Gottwaldem).

vrat. Možná Masaryk svým činem šokoval obyvatele západních demokracií, kteří jeho jméno někde zaregistrovali, západní státníci ovšem o pražském únoru 1948 věděli i bez jeho smrti.

Život

Namísto vyvracení politických mýtů kolem postavy ministra Masaryka, věnovali se autoři rozhlasového dokumentu raději (a pohodlněji) shromažďování co možná nejvíce údajů o Masarykově životě a smrti. Vše se jim ale smísilo v nesourodý zmatek. V jednu chvíli se v dokumentu mluví o Masarykově nepovedeném manželství, do toho střihem vstupuje Slávka Peroutková (žena novináře Ferdinanda Peroutky), která řekne že Masaryka poprvé poznala jako velkého šarméra po roce 1945 a vypravěč klidně pokračuje událostmi kolem Mnichova 1939. Jistě, Masaryk mezi rozvodem a Mnichovem (několik let rozdíl) vedl běžnou agendu velvyslance v Londýně a to není pro dokument zajímavé. Vždyť bychom se mohli dovědět něco o tom, jaký to byl pra-

covník a úředník, jaké chyby udělal při své práci a jak se k nim stavěl. Zvládal vůbec funkci nebo mají pravdu pochybovači, kteří říkají, že za ni vděčil jen svému otci a Benešovi? Zkrátka, o životě Jana Masaryka se znovu dovíme, že byl synem TGM, což často nebylo snadné, že se duševně zhroutil v USA (hebefrenie), že „nebyl disponován pro manželství“ (?), ale také že hrával na piano v bordelu v Kozí ulici, že uměl bavit lidi a byl samé chachacha, že řídil opilý, že svého tajemníka přijal jednou nahý, nebo že u doktora Steinbacha ve Štěpánské vařil játra na kmíně a že to bylo dobrý.

Jistě, takové detaily ze života mají o člověku říct jedno a asi v mnoha směrech to základní – vzpomíná se na něj dobře. Ří-

„Člověk spadnul, zabil se“

čem
So
(ne)
mluví

ká to hodně o vnějším zdání, jaké člověk za-
nechává, ale rozhodně ne všechno, nebo spí-
še zdaleka ne všechno o jeho vnitřním proží-
vání, o jeho povaze nebo jeho pracovních
schopnostech a politických názorech. Jakoby
tu stále chyběla odvaha ptát se, jaký opravdu
byl onen ministr, který vypadal jako demo-
krat a šel s Gottwaldem do poúnorové vlády).
O Janu Masarykovi jsme se tedy zase jednou
dověděli, že byl veselý a vtipný hrnec smíchu.

Kalvárie

Proč to všechno tedy ti lidé z rozhlasu dělají?
Inu, aby mohli mluvit o Masarykově smrti.

Snad se obávali, že jim bude vyčtena tou-
ha po senzacechtivosti, že by mohli být na-
řčeni ze záměru pást jen po detailech popu-
lární smrti populárního ministra. A tak první
díl věnovali Masarykovu životu. Vytvořili
skrumáž detailů, které netvoří žádný, a když,
tak jen podivný celek.

I líčení posledních let Masarykova života
hraje víc na posluchačovy city než na rozum.
Jen těžko si lze odmyslet průvodcovu větu ko-
mentující smlouvu mezi ČSR a SSSR o využí-
tí uranu na Jáchymovsku: „Už v roce 1945 se
na východě objevují příznaky smrti a zmaru.“
Přes další a další detaily z Masarykovy čin-
nosti a života z třetí republiky se dokument
pomalu sune k 10. březnu 1948.

Čím dál tím více se ke slovu dostává bý-
valý ministrův tajemník Antonín Sum. Jako-
by jeho, jistě oprávněná, ale silně zaujatá vý-

pověď byla důležitější než slova znalců československé politiky (kte-
ří by třeba řekli, že Masaryk ml. zase v roce 1948 nehrál takovou ro-
li jako abdikující ministři – nikdy by střet nevyvolal, nepodal de-
misi, nevzpouzel se, podporoval vládu, dokonce se zdá, že Gottwal-
da v čemsi chápal). Místo takových nebo i nápaditějších úvah se ve-
řejnoprávní médium zabývá reportáží z místa činu, kde staříček ta-
jemník Sum popisuje, jak vypadalo „ono kritické okno, kritického
dne, kritické noci“. Zarážející je také jeho tvrzení, že nikdo z vyšet-
řovatelů si nevšiml otisků prstů v jistém místě na rámu okna, jen
on; proč je tedy neupozornil. Ještěže Sumovu sebe prezentaci po le-
tech uvede do reality Pavel Kosatík, když připomíná, že krimina-
listé použít základní vyšetřovací postupy (jako třeba sejmutí otisků
prstů) vůbec neměli snahu (zůstává otázka proč).

Kromě Antonína Suma mluví z archivní nahrávky také Lumír
Soukup, jiný tajemník JM, který zemřel v Anglii. V roce 1968 vy-
pověděl, že kdekdo byl dopředu informován o úmyslu ministra Ma-
saryka vzít si život (o důvodech skoro nikdo). Za chvíli ovšem Ma-
saryk v Soukupově výpovědi zase někoho informuje, že emigruje,
vzápětí pálí k útěku potřebné dolary, aby je u něj nenašla StB. Mi-
nistr vůbec v mnoha líčeních vypadá jako hysterik, který ve stres-
ové situaci za křiku „já se zabiju, já se zabiju“ pobíhá po pokoji a stří-
davě si dodává chvilkovou odvahu k neuskutečnitelným skutkům,
většinou zbrklým. Takové typy mají ke skutečnému činu daleko.

Smrt

Až v poslední etapě dokumentu začínají nad pamětníky převažovat
znalci (třeba patolog Emanuel Vlček), kteří konečně přinášejí ob-
jektivnější vidění nezátížené dobovými sentimenty. Leckdy však za
sebou vlečou zmatky nové.

Asi nejpřínosnější, i když už také publikované, jsou informace,
které předkládá Pavel Bret z ÚDV. Jeho pozitivní vklad do vltavské-
ho dokumentárního cyklu je v tom, jak do posluchačova omrzení
zdůrazňuje, že vše, nač se ho autoři ptají, jsou jen dohady. Tak pře-

Pavel Kosatík na celém případě jako nejpodstatnější shledává význam činu (ať už vraždy nebo sebevraždy, třeba jenom nechtěného vypadnutí z okna při krmení holubů), který si z něj veřejnost (spíš česká než světová) mohla vzít: „Když takoví lidé umírají takto“ není vše v pořádku.

vypráví třeba i poznatky vyšetřovatele Jana Havla z jeho práce Smrt Jana Masaryka očima kriminalisty. Havel se v knize dopustil spekulací o jakési politicko-partizánské úderce komunistů, kteří přišli JM zabít. Dokonce se snažil zjistit, co tu noc dělali někteří představitelé KSČ (Slánský, Geminder, Vávra Stařík, Schramm); co když se neví, kde byli, ha! Podle jiné verze měl detaily smrti JM vyžvanit jistý poúnorový emigrant hned za hranicemi řidiči, kterého stopnul. V jeho variantě měl JM utíkat po římse Černínského paláce před těmi, kteří ho pro změnu nutili k emigraci.

V televizním dokumentu (a jej provázející knize) Československo ve zvláštních službách přišel s další možností Jan Pacner, a i jeho Bret vysvětluje. Bývalá agentka NKVD Zinajda Paršina Pacnerovi řekla, že se setkala s bývalým spolubojovníkem Michaiem Bělkinem, který jí řekl, že vyhodil z okna ministra Masaryka („proč by taky skákal, takový zdravý strejda“). Bret ihned dodává, že ÚDV požádal ruskou stranu o vydání patřičných dokumentů, které by takové tvrzení staré agentky potvrdily, ale ještě nepřišlo nic.

Vltavští dokumentaristé (není už těch dohadů a závorek na vás trochu mnoho?) rovněž před mikrofon posadili forenzního biomechanika Jiřího Strause, který po letech vyšetřoval trajektorii pádu těla Jana Masaryka. Z výsledků odborných studií a poznatků ale nakonec také mnoho neplyne. Lékař nepochybuje o sebevraždě (na těle nebyla jediná oděrka po zápasu), biomechanik mluví o nezbytné vnější vedlejší síle (odstrčení, odraz), vyšetřovatelé hledají agenty NKVD, kteří se rádi předvádějí před televizními štáby, je to prostě legrace.

Resumé

Po tolika detailech, by asi leckdo čekal, že dokumentaristé nabídnou nějaký závěr. Ne snad vyšetření případu, to asi lze čekat těžko, ale závěr, který pro autory ze sledování celé causy plyne. Místo toho nechají anketně odpovědět všechny, s nimiž mluvili, na otázku, zda se JM zabil nebo byl zabít. A pamětníci se výsledku nedoberou:

tři mluví o jasné vraždě, pět o jasné sebevraždě – dva z nich o sebeoběti. Poznání kolem smrti Jana Masaryka se tedy rozhlasovým dokumentem daleko neposunulo. Prostor pro další dohady, verze, spekulace, knihy a dokumenty zůstal otevřen a možná se do jisté míry rozšířil. Obdobně jako u smrti JFK, také u JM platí pravidlo, že čím víc detailů se najde, tím nejasnější a složitější je konečný výsledek. Nezbyvá než v marné snaze trhat lístky kopretinky a hádat: skočil, neskočil, skočil, neskočil...

Sumovo rozřešení

A tak nakonec jsou to hlavní (protože nejdéle vystupující) dva hosté v rozhlasovém studiu, kteří přinášejí v cause smrti Jana Masaryka rozumné postoje.

Pavel Kosatík na celém případě jako nejpodstatnější shledává význam činu (ať už vraždy nebo sebevraždy, třeba jenom nechtěného vypadnutí z okna při krmení holubů), který si z něj veřejnost (spíš česká než světová) mohla vzít: „Když takoví lidé umírají takto“ není vše v pořádku. Michal Kolář a Pavel Kosatík se své biografii Jan Masaryk – Pravdivý příběh končí vyprávění dnem smrti a konstatováním, že ministr byl nalezen mrtev; k žádné z hypotéz se nepřiklání, ani jejich výčtem čtenáře nematou, komentují a vykládají jen to, co je k dostání

„Člověk spadnul, zabil se“

čem
se

(ne)
mluví

v archivech. Takový, pragmatický, umírněný a věcný přístup k jinak dodnes skandální kauze je pohříchu veřejnoprávní. Kdo čekal, že jej dokumentaristé z Vltavy budou následovat, byl zklamán. Zklamán ostatně nebyl snad jen ten, kdo dovede ocenit vevevážně se tvářící a ve „vědecké“ pavučině zabalený (třeba blufováním, že v pořadu mluví historikové) dokument o věčně rozesmátém Jendovi, kterého zabili nebo který se zabil.

Druhou hvězdou pořadu, kterou je vhodné následovat v jejím úsudku o celém případě, je, možná trochu paradoxně, Antonín Sum.

Druhou hvězdou pořadu, kterou je vhodné následovat v jejím úsudku o celém případě, je, možná trochu paradoxně, Antonín Sum. V jednu chvíli všem, kteří spekulují o technické (ne)proveditelnosti sebevraždy, všem, kteří se snaží se zpožděním padesáti let aplikovat na pád z černínského okna odborné kriminalistické postupy, vzkazuje, aby vše brali tak, že „člověk spadl, zabil se“. Škoda jen, že jeho prostá slova nebyla jejich autorem určena také těm, kteří věří v Masarykovo sebeobětování, jež mělo burcovat svět.

Martin Groman

Bezstarostná jízda aneb Večer literárních serverů

tentokrát...
Blueworld a Pismák

Vystoupí:
Jan Anton
Veronika Vlachová
Zora Šimůnková
Saša Kameš

Pisně s kytarou Lucie Rut Bittnerová.

Pořad připravily a uvádí Martina Bittnerová a Zora Šimůnková.

Koná se dne 11. února 2003 od 19*00 hodin v poetické kavárně Obratník
/J.Plachty 28, Praha 5- u M Anděl/.
Výše vstupného dobrovolná.

O

čem
se
(ne)
mluvíŠOSKY₁₂
(Šofarovy fotosky)

Proč to
odnesla
zrovna
Driscolka,
nejsem
dneska
schopen ani
vyfabulovat

Jsem z tak staré doby, že si ještě vydržuji fotoalbum, vlepuju do něj fotografie, neboť tak šel život... Mimo svých osobních snímků však přechovávám i ty, se kterými nemám nic více (ani nic méně) společného, než že k nim mám vztah...

Zkousím vás, zda to vydržíte ještě jeden rok. Já mám fotek dost! Dneska zalovím keserem hlouběji do vzpomínek, těch černých hlubin prvních vášní a nepojmenovatelné touhy. Neměl jsem ve věku, kdy samce začínají svědit parůžky, svou bohyni ve vlastech českých ni moravských ni bratrských slovenských. Byl jsem odrodilec, na sousedovo šilhající... Holt je to tak. Mou femme fatale se stala už nevím z jakých důvodů britská zpěvačka Julie Driscol. Vystupovala taky na Zlaté lyře a Supraphon pak v rámci hry na osvětu vydal (myslím že v Gramofonovém klubu) její desku, na které hraje i Brian Auger a skupina Trinity. Mám ji ještě někde schovanou, i když je zkroucená, protože nevydržela slunečních paprsků dovádění na

zadním sedadle auta. Proč to odnesla zrovna Driscolka, nejsem dneska schopen ani vyfabulovat; to se tak asi někdy prostě stane. Nejzajímavější na tom je, že hudba jmenovaných nemá co dělat s tehdejšími hity mého srdce, které dost dlouho okupovali Greenhorni: *Žlutá kytka usychá / váza na půl vylitá / v zemi škvíry sluncem letním vyrytý...* Možná si to dost přesně nepamatuju, za to si umím představit situaci, kdy pěji téhle své fatální ženě jako Michal Tučný: ona na to reaguje výstižným *Fuck!* a slibem, že se postará o to, abychom se nedostali do Evropské unie. No nevádí, i v El Pasu musí být krásně...

K a f e

Ev

H r u b é

Z a m á s l o v a

„Proč mám jíst máslo Halíř?“

Na to, že se hovor už pomalu chýlí ke konci, hodně provokativní otázka.

„Cože?“

„Můžeš mi říct, proč na mě z ledničky kouká máslo Halíř?“

Jó, tak to je fakt podmíchnutej. Je to vůbec možný? Takhle se nechat vyprovokovat. Začnu se smát? Říct – tak se na něj nedívej – na to fakt teď nemám. Nebo že by?

ř e š e n í

Nedovolí mi jeho neoblomná (před chvílí legrační) ublíženost, jeho (pomalu mrazivá) zatvrzelost, jeho (už hrozivý) hlas plný opovržení. Opovržení nakupovacími schopnostmi. Mými.

„A k snídani?!“

Nepustilo ho to. Drží se. Takhle se vyzurit kvůli máslu. To bude mít ještě dohru! Tuším něco v tom smyslu – nejde o jen máslo. Ale co si myslím já!?

„Přijdu ve dvě.“

„Dobře zlatíčko, tak...“

„Ahoj.“

Utnul to. Normálně to utnul. Všechno nabírá úplně jiné obrátky. Vzhůru.

v r t u l e

Myslel to vážně. Byl normálně naprduj. Jasně, že to nebylo jenom kvůli máslu. Ono posloužilo jako poslední kapka, která způsobí, že všechno přeteče. Fuj, představa. Ale proč zrovna máslo? Vždyť musí vědět, že jde o citlivé téma. Nemusí vědět, protože téma už není citlivé.

Určitě budu chtít vysvětlovat, převážít ho. Uargumentovat, že se tentokrát jedná o něco kvalitativně jiného. A už si ji chystám, po-

malu chystám máslovou obhajobu. Pomyslně máslovou, protože, víme, máslo – zastírací manévr. Teď si myslím, že jsem nad tím, a prá-voplatně, a chci tak i zkoumat, z vyšších pozic jak to s tím máslem je.

Libuju si v představě, až mu řeknu o dětech v Africe. Je to ba-nální, chabý argument. Tedy může být. Ale kdo tohle řekne o afric-kých dětech... nevím, nevím...

Připadá mi, že začátek bych měla. „A co děti v Africe, hladový děti, myslíš, že by se vofouněli jako ty?“ Nestydí se, kamenně mlčí a určitě si myslí něco o tom, jak dlouho jsem si tu větu na něj chy-stala, o tom, že se jedná o proklamativně mlžící jednání, o skorořeč-nickou otázku, která musí odeznít, aby se konečně začalo něco dít.

u r č i t ě

Kruci, nebudu se chystat. Uvidím, počkám co bude, ale tuhle větu o Africe si sama před sebou stejně prosadím. Rozmarně se chci znemožnit.

Nemůžu se zkoncentrovat k podstatě. A hlavně se mi to nesmí rozplíznout. Koupit máslo Halíř na tom vůbec nic není. Mně osob-ně to nevadí.

Nebo že bych mu zarýmovala, aby nahlídnul tu svou uštěpač-nou znechucenost. Koupit máslo Halíř – a dál mě už vůbec nic ne-napadá.

No, to bych si naběhla. Ale co, taky se možná neudržím. A celá zmiňovaná dohra se zvrhne v moji šaškovací maškarádu.

Ale je z toho pěkně mizerně. Nemůžu se dopátrat podstaty. Cí-tím, že je někde blízoučko, přemisťuje se. Mrška jedna nepolapitel-ná. Přece to dokážu nahlídnout.

A co jestli on vytáhne máslové období? Tak budu v pytlí.

s t r a c h u

Nejedna hysterická scéna, pěsti, vzdor a vztek-stesk. Tehdy šlo o množství rozdělaných másel v lednici.

p o v r ch

Tehdy by
napružená
otázka zněla:
„Proč máme
v lednici tři
načatá, tři totožně
načatá másla?“

Vlastně ne o kostky másla, ale o takové váně, vaničky (co už je teď nekupujeme). Plastové margaríny. V našem sporu šlo tedy ne o máslo, ale o margarín, přesněji o čerstvost margarínu. Uznávám, byla v tom jistá posedlost. Tehdy by napružená otázka zněla: „Proč máme v lednici tři načatá, tři totožně načatá másla?“ Uznávám, měla jsem kdysi máslový (tehdy margarínový, ale to je jedno) problém.

Do vaničky se mi napodruhé nechtělo. Po načnutí jsem mazání v ní začala považovat za staré (ne přímo zkažené), ale za již zaručně nečerstvé. Uznávám, byly chvíle, kdy se bylo lze u nás v lednici setkat se třemi, čtyřmi nabouranými kelímky. Pak to odeznělo. Ne samo od sebe. Po důkladné analýze, ale odeznělo. Ano, byl to projev mé nenasyčené rozmazané dětinskosti, projev odmítané (nepřiznané) mazánkovské polohy.

Odehrálo se to na počátku našeho společného bydlení. Načaté, nedojídané vaničky byl tedy rodičovský problém. Ale skončilo to!

Asi jsem si moc odfoukla. Ale nevěřím tomu, že mě to má z druhé strany. Nynější skutečnost kravského másla je dočista jiného rážení. Bytostně to cítím. Jiné souvislosti, přetavené vazby.

nikdy popokoj

Tohle mu (mi) nevysvětlím. Holka na to nemáš. Nekompetentní.

Až přijde, myslím, že mě úvahy opustí. Bude mít v očích kiks, neospravedlnitelný kiks – můj kiks. Takhle poklesnout a zakoupit tu věc s „nevinným názvem“ – HALÍŘ. Už tě zase napálili. Už tě maj. Zase tě lapli.

Jednou, jen jednou jsem koupila mléko s podezřelou (ne pro mě) etiketou. Smál se mi ještě dva dny. Prý firmu pořádnou to nemá, ale hlavně nápis – mléko s nižším obsahem vitamínů rozpustných v tucích. Na otázku, proč si kupuju něco, co má míň vitamínů, jsem odpovědět nedokázala.

Stane se. Ale on řekne, že něco tak evidentního jako MÁSLA HALÍŘ – to jsem musela být úplně mimo. No asi byla. V hrozném

mrazu do večerky a tam jenom – máte máslo, oni dali, já vzala – a ráno scéna. Pro mě scéna.

Osobně to pořád nechápu. Co na tom? Máslo jako máslo. Tuším, že v tomhle kolísavém rozpoložení budu při debatě, která určitě přijde, úplně nemohoucí. On pozná, že tomu pořád věřím. Máslo věřím, svému počínání věřím. Ale probůh snad nejde o světonázor. Trochu cítím, že se něčemu jemně zpronevěřuji. Tesco ponožky bych si taky nikdy nekoupila. Šejdíři.

Ale právě z principu (rychle ruku na pusu, hlavně nesmím říct, že z principu. Shodím všechno, protože mi prý jde jenom o principy, ale co je to princip atd. atd.) si můžu dovolit koupit Halíře, a nebude mi to vadit. Můžu se tomu zasmát a dát si ho. Bude to postojem. Začíná už od másla? Pekelně prověřovaným postojem.

ne pozoro

Ale dělat kvůli tomu takový scény. Vždyť je to směšný. Krutě směšný.

in flace

Asi mu nevysvětlím. Kramfleky se povážlivě snížily. A půjde to ještě víc dolů. Až přijde.

Milada (matka) kupuje vaničky. Matlá všechno. Jede ve slevách a taky v prošlých věcech, jídlech. Říkám jí – ty si neuvědomuješ...

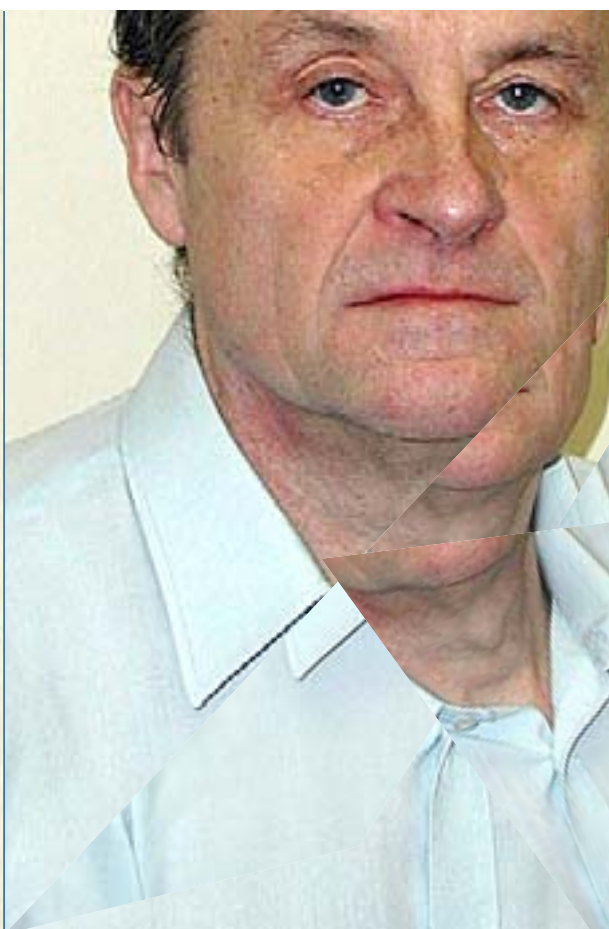
te l o

Pod vánoční větvíčkou zbývá poslední dárek. Šustí, šustí papírem. Placatý Halíř. Tys to máslo rozdupala a dala mi ho k Vánocům! Z jeho vět cítím obdiv a vnímám je jako poklonu. Proto, že jsem dostala sama sobě. Ne tak docela, do obalu jsem zavinula jeho oblíbený delikátní sýr. Změna formy, kvality.

p ř e t ave n í

Ale já sama ho snědla. Ví to? Kdo to pozná? Máslo jako máslo. Dcera jako matka, matka jako dcera. Chyba jako vztek. A bolest jako vědomí.

Hra se smyslem věcí...

Marian Karlický
(*1949 ve Frýdku Místku) je
vědeckým pracovníkem
v oboru astrofyziky.

Pracuje jako vedoucí
observatoře Ondřejov
a zástupce ředitele
Astronomického
ústavu AV ČR.

rozhovor
s **Marianem
Karlickým**

Jste vědec, astronom, odborník na takové ty velké a vesmírné věci, o kterých si ve skutečnosti ani nedovedeme představit, jak jsou velké a vesmírné. A přitom píšete malými písmeny krátké básně. Nedá mi to nezeptat se na magazínovou otázku: co mají společného poezie a astronomie?

(Úsměv) Kouzlo témat, nápady, tvořivost a odpovídající pokoru.

Je nějaký rozdíl mezi myšlením přírodních vědců a básníků? Nebo líp: je nějaký rozdíl mezi myšlením potřebným pro vědu a pro psaní básní? Je-li obé přítomno v jednom člověku, může jedno druhému pomoci nebo škodit?

Leckdo tvrdí, že věda a umění jsou v přímém rozporu. Řada umělců dává okázale najevo svou neznalost v matematice, vědci se zase leckdy předhánějí v přezíravosti k umění. Pro mě to neplatí. Psaní poezie vnímám jako oživující proces, přímo potřebný pro mou práci. Mám výhodu, že mohu obě oblasti neustále srovnávat. Třeba matematika a geometrie jsou pro mě symbolem estetické čistoty, která je v umění těžce dosažitelná. A jednoduchý fyzikální zákon může být magickou formulí, šémem, který řídí třeba i celý vesmír. Na druhé straně jsem okouzlen větami, např. „Traktor skákající přes hradby“ nebo „Dirigent lámal slané tyčinky“.

Jak byste pojmenoval to, co píšete?

Základním prvkem mých básní jsou jednotlivé věty, trochu připomínající japonské haiku. Věty vznikaly zkracováním a zahušťováním smyslu. Skryl jsem tak své nápady a obrazy, chci, aby nebyly snadno dobyvatelné, ale o to pak zářivější. Možná, že v některých případech vznikly až větné vraky. Na takovém vrakovišti myšlenek a obrazů pak může čtenář vlastní tvořivostí objevit své vlastní myšlenky, vlastní obrazy, nová hlediska. Chci čtenáři předložit jakýsi zárodečný text, který může i dotvářet.

Zároveň však sleduji i jinou myšlenkovou rovinu. Zkratkovitě věty připomínají matematické rovnice.

Mám fantasmagorickou představu, že zatímco matematika provádí operace s kvantitativními veličinami a tvary geometrických obrazců, mé texty jsou pokusem o provádění takových operací se smyslem věcí a etickými obsahy. Myslím, že pokud by bylo něco takového možné, mělo by to velice zajímavé důsledky.

Na tyto vesměs odkládané otázky
je třeba útočit všemi prostředky,
tedy i poezií, jako bychom stavěli lešení
který pak můžeme následně obývat; ovšem s
rizikem labilit

Hra
se
smyslem
věcí...

rozhovor
s Marianem
Karlickým

Teda. Záměrně přiznám, že mi tu selhává fantazie, abych Vás vyprovokoval k doslovení. Poezie je sice v tajemství, ale přesto Vás alespoň o náznak konkrétní odpovědi prosím: jaké důsledky máte na mysli?

Mám na mysli třeba znovuoživení otázek po smyslu našeho konání...

Na tyto vesměs odkládané otázky je třeba útočit všemi prostředky, tedy i poezií. Je to jako bychom stavěli lešení do volného prostoru, který pak můžeme následně obývat; ovšem s rizikem labilit nově získaného území.

Naše motivy jsou většinou hliněné, chybí silné konstrukční myšlenky, navíc bychom se velkým myšlenkám patrně ve své bláhovosti vysmáli.

Co Vás k téhle formě přivedlo? Všechny Vaše texty jsou si vnějškově podobné. Zkoušel jste psát i jinak?

Celou mou literárně neliterární dráhu provází zkracování textů a vět. Tím vznikly básně zahuštěných obsahů.

Věty v básni jsou vázány jen asociacemi, protiklady, formální nebo zvukovou podobou a spoustou dalších souvislostí. Ukázalo se, že básně vzniklé tímto postupem vyžadují formálně pevnou stavbu. Výsledkem řady experimentů je forma básně se sedmi řádky a oddělenou myšlenkou – ozvěnou, která zpětně spolupůsobí se sedmiřádkovým textem.

Samozřejmě jsem začínal s texty, v nichž jsem se pokoušel vést čtenáře literárními zážitky na šňůře časových či jiných vazeb. Tyto postupy jsem však opustil, i když možná k větší srozumitelnosti mých básní by vybudování několika opěrných lan neškodilo.

Stýkáte se s literáty?

Ne, básníky a spisovatele znám jen skrze jejich knihy.

Co si myslíte o současné literatuře, potažmo o budoucnosti literatury vůbec?

Literatura, ať čtená nebo jiná, je nedílnou součástí duchovního života člověka. Proto bude literatura jako stín kopírovat i jeho budoucnost.

Máte tajnou komnatu, o níž nedokážete psát? Případně téma, obraz, utkvělou myšlenku, kterou se Vám nikdy nepovedlo zachytit tak, jak byste chtěl?

Mám takové téma. Stále nedokážu vyjádřit pro mě důležitou otázku, co znamená individuální já v tomto a právě v tomto jedinečném okamžiku. Bohužel ani nyní to není přesně vyjádřené.

Publikoval jste někdy někde své texty? Máte ambici být známý?

Čtyři mé básně byly publikovány v časopise HOST. Mám potřebu, ale zároveň i ostych své myšlenky sdělit. Ve vědeckých člancích, které jsem publikoval, to vede k důležitému dialogu autora a čtenáře. Rád bych navázal podobný dialog i v poezii.

Pamatujete si své texty nazpaměť? Máte nějaké nejoblíbenější?

Celé své texty si nepamatuji. Obrazy a myšlenky, které jsem chtěl svým textem vyjádřit, nebo které jsem při svých experimentech v textech rozeznal, si však pamatuji velice dobře. Někdy se tyto obrazy a myšlenky dokonce v jiných místech textu v nějaké transformované podobě znovu objevují. Po přečtení celé své sbírky jsem byl překvapen tím, jak se mi v podprahovém myšlení několik myšlenkových a obrazových archetypů stále vrací.

Někdy v prvních chvílích psaní jsem se nadchl nějakou zřetelně formulovanou myšlenkou, často však se mi její obsah a smysl postupně ztrácel. Naopak s časovým odstupem se mi nejvíce líbí ty obrazy a myšlenky, kterým svým analytickým rozumem příliš nerozumím. *(Úsměv)*

Čímž se kruhem dostáváme k počátku tohoto rozhovoru. Děkuji za něj.

Připravil

Martin Belásek

(v příloze tohoto čísla Dobré adresy si můžete přečíst sbírku Mariana Karlického s názvem Bá-snění)

Mám takové téma.

Stále nedokážu

vyjádřit pro mě

důležitou otázku, co

znamená individuál

já v

v tomto

okamžiku

a

řesně vyjádřené.

Nápisy v Kreuzbergu jsou
mnohdy jen jednojazyčné –
turecké – a jsou tu i turecké
záložny, holičství, kavárny, bistra
a četné mešity. Ptám se Tindara,
jestli je tomu tak i v jiných
čtvrtích. Říká, že ne, zvláště na
Východě jsou čtvrti (jako
Lichtenberg a Marzahn), které
jsou ovládány výlučně skinheady,
a nejenže se tam neodváží
vstoupit cizinec bílé pleti a jen
se slabým cizím přízvukem;
neodváží se tam ani rodilý
německý policista.

Básník jede do Rajchu II

Vracíme se domů do Kreuzbergu, kde už na nás čeká Sára se svou německyfonní švýcarskou kamarádkou Ariannou, která přijela krátce po našem odchodu. S námi, hosty, se tu setkávají dva světy a Arianna (s níž se bavím francouzsky) mi líčí svůj barvitý život dívky, která se v osmnácti vdala a až ve třiceti zjistila, že je homosexuální, za což ji její rodina na malém městě poslala do blázince. Arianna se však přes svůj život vzor Dostojevský netají tím, že cítí jistý obdiv k prvnímu člověku, který se narodil v komunismu a kterého má tu čest znát. Zdá se mi, že kdyby tady, mezi Švýcary v Západním Berlíně, seděl Marfan, nebyl by jim připadal tak exotický jako já, který jsem se narodil pod kuratelou krajského výboru KSČ v Pardubicích.

Konečně se jdeme navečeřet a to do syrské restaurace na rohu ulice. Zatímco Švýcaři si objednávají svá oblíbená makrobiotická jídla, já si poručím něco s masem, což je v syrské restauraci docela problém. Není ale nepřekonatelný. Dostanu jakousi snobtější verzi kebapu. Ve společnosti se vypráví exkluzivní berlínský vtip z doby nedávno minulé: Tři berlínští upíři jedou tramvají a jeden z nich dostane strašný hlad. Odletí z tramvaje a vrátí se k prasknutí nasycený s krví kolem pusy: „Narazil jsem na skvělou nemocnici. Měli tam krevní konzervy.“ Vtom dostane hlad i druhý, odletí a když se nasycený vrátí, spokojeně se svěruje: „Narazil jsem na mateřskou školu.“ Když dostane hlad třetí, dlouho se nevrací. Je pryč hodinu, dvě, tramvaj s upíry zatím přejede celý Berlín a vrací se zase zpátky, když tu se upír vrátí, je úplně přejedený, udýchaný... „Kdes byl?“ ptají se ho zbývající dva. „Objevil jsem bezvadnou zed...“ Když pak v proudu řeči zmíním svůj židovský původ a vyprávím historky svých známých z koncentráku, všichni

ztuhnou, jakoby měli starost o mé zdraví. V proudu řeči se na to nějak zapomene, ale když odcházíme z restaurace, pochopím, jaké faux pas jsem udělal. U východu visí fotografie orientálních mrtvol z jakéhosi tábora v poušti a na ní je tvrdý šrapnel popisky: „To to dokáže stát Izrael.“ Ačkoli německy neumím, této větě jsem porozuměl.

kteřý dělá si tak ostudu, ale velice rád a často. Kráčí vedle povozu, vypůjčeného od jednoho mlékaře z Vršovic, kterýž povoz táhne nejsešlejší drožkářský kůň z Prahy a okolí. Z vozu vykukuje obličej bělovlasého dědka s nosem růžovým a vedle něho sedí dvě herečky z Vinohradského divadla, které asi taky dělají ostudu, a nad těmi příživníky nese se

dečně: „Zítra u Šenfolků!“ Pak jdou národní socialisti a baráčníci v národních krojích, stlučených ze všech možných půjčoven maškarních kostýmů. Před kasinem na Příkopě zazpívá se Hej, Slované, a když „hrom a peklo“ zabouří Příkopy, praví vůdce baráčníků: „To bych pil!“ Po přečtení této pasáže dostanu dlouho nekončící záchvat smíchu.

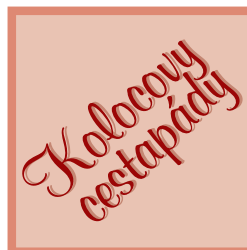

Ačkoli jsem teprve první den v zahraničí, už se mi stýská po domově. V neznámém prostředí se musím domlouvat cizími jazyky a i Tindaroví, který se mnou mluví česky, musím všechny jemnější špílce překládat do obecné řeči, protože mu unikají. Vlezu si do postele, přikryju se ovčí houní a když mi do nohou opět vleze Garibaldi, kocour, kterého Tindaro se Sárrou našli jako opuštěné kotě v sicilské Catanii, začnu si číst z knížky, kterou jsem si vždy a kamkoli беру pro útěchu s sebou, z Haškovy Historie strany mírného pokroku v mezích zákona: „...Holoubkovo mýdlo jest nejlepší. Není to sice vidět, poněvadž ti chlapíci jsou špinaví, ale lid vítá je s bouřlivým voláním: ‚Sláva české Vídni!‘ Nato objeví se vážně krácející v černém měšťanském kroji, v krátkých kalhotách dlouhý, hubený mladý člověk, bledý, který vleče s námahou Bibli kralickou. Jest to malíř Wenig,

nápis ‚Čeští exulanti‘ Za vozem příživuje se jeden mladík s kordem, který dívá se hrdě na policajty a tváří se, jako by on sám byl celá ta česká Vídeň, které tu volají slávu. Pak následuje povoz alegorický vinohradského pivovaru. V krojích středověkých kolem velkého sudu sedí osm mužů, mávajících korbely a křičících: ‚Okuste vinohradské pivo.‘ Dělají, že jsou opilí a také jsou. Povoz se náhle zastavuje a toho nejlepšího herce ze skupiny přivazuje kočí k vozu, aby jim nespád. Tento alegorický vůz těší se největší oblibě a také jest nejnadšeněji pozdravován. Za vozem vinohradského pivovaru loučí se Komenský s vlastí. Vypadá jako starý venkovský učitel z let šedesátých, na nose má brejle a nese nějaké modlitby. Obecenstvo vítá ho velice srdečně a nějaká žena praví: ‚To je krejčí Hlaváček ze Žižkova.‘ Komenský zpozoruje v davu nějakého svého známého a volá na něj sr-

Všichni se na mě žádostivě dívají a čekají, že jim význam vtipných stránek přeložím do nějakého obecně srozumitelného jazyka. Jenže to nejde a já vypadám jako nezdvořák.

Druhý den ráno mě opět vzbudí muezín a zároveň zvonek, neboť přijela další švýcarská kamarádka: opět jménem Arianna (že by typické švýcarské jméno?). Je to Tindarova spolužačka z katedry slavistiky a právě se vrátila z Ruska, takže přibude další komunikační jazyk, v němž se domlouvám. Vyráží-

me s Tindarem přes Tureckou čtvrť na muzejní ostrov. Tindaro mi vysvětluje, že čtvrť přistěhovalců z Asie se neomylně poznají podle toho, že v té které čtvrti jsou domy posety samými satelity, neboť tamní Turci, Arabové a Kurdi sledují výhradně domácí televizní programy. Nápis v Kreuzbergu jsou mnohdy jen jednojazyčné – turecké – a jsou tu i turecké záložny, holičství, kavárny, bistra a četné mešity. Ptám se Tindara, jestli je tomu tak i v jiných čtvrtích. Říká, že ne, zvláště na Východě jsou čtvrti (jako Lichtenberg a Marzahn), které jsou ovládány výlučně skinheady, a nejenže se tam neodvážejí vstoupit cizinec bílé pleti a jen se slabým cizím přízvukem; neodvážejí se tam ani rodilý německý policista.

Vcházíme do muzea Pergamónu, řeckého města, které na začátku století němečtí ar-

cheologové pěkně celé rozřezali na úhledné kvádry, naložili je v Athénách na Orient expres a v Berlíně ho zase celé složili pod klasicistní střechu. Z muzea Pergamónu se mi nejvíce líbí chladivé schodiště, na které se do sednout a shlížet do Údolí šatnářek, na jejichž pultech leží brožovaný průvodce se systémem kastlíků na peníze, na nichž je napsáno 10 Pfénig. Ptám se Tindara jak to funguje.

„Normálně, vezmeš si průvodce a při odchodu hodíš do kastlíku deset feníků.“

Opět u nás neaplikovatelné.

Mnohem víc se mi líbí v muzeu Babylonie, Mezopotámie a Egypta, neboť naznám, že už vůbec nemusím jet na Střední Východ, neboť památek je tam nejspíš méně než tady pod jednou střechou. V muzeu romantické malby se trochu nudím. Projevím zájem jít do Říšského sněmu, o němž jsem slyšel, že je tam muzeum zapálení v roce '33 a muzeum dobytí v roce '45. Zvenku vyhlíží Říšský sněm majestátně, neboť letos nad ním byla vystavěna jakási skleněná kupole, takže vypadá jako létající talíř, této majestátnosti je však nutno přičíst i kilometrové fronty, které se od Reichstagu táhnou na všechny strany jako nohy od pavouka a způsobují mystický

kafkovský fenomén (který znám dobře ze svého dětství v socialismu), že když jste na konci fronty, nevíte, co je na začátku a na co tak říkajíc stojíte.

Jdeme se tedy radši podívat do nedalekého kostela. Jako kluk ze země s katolickou tradicí se Tindara ptám, jak se jmenuje (komu je zasvěcen). „Berlínský dóm“, odpoví mi. Tímto způsobem zjistím, že luteránské kostely nemají názvy podle svatých (luteránství nemá svaté) a i stavba kostela je jiná. My jsme z našich kostelů zvyklí na dlouhou loď na jejímž konci stojí oltář a za ním ještě dlouhý prostor sakristie. Protestantský kostel je jednodušší: lavice pro obecenstvo a placka vyřezávané stěny oltáře. Nemohu se zbavit dojmu pastora, který stojí zády ke zdi, ohmatává ji rukama a hledá, kde nechal řezbář díru, ale nespokojení věřící ho za špatnou bohoslužbu zlynčují přímo u oltáře, protože nemá kam utéct (stejně končí starosta v Návštěvě staré dámy švýcarského dramatika Friedricha Dürrenmatta, takže to téma asi v protestantismu visí ve vzduchu). U východu mě ještě upoutá pestrá barevná škála papírků, na nichž jsou pro turisty vytištěny dějiny chrámu. Každá jazyková mutace tu má

jinou barvu: je tu i hnědá japonština, žlutá čínština a... modrá čeština. Český papírek si vezmu a celou cestu metrem domů si v něm podškrťávám. Je v něm 31 pravopisných chyb. Připadá mi to jako pomsta za to, co provádíme Němcům, Rakušanům a Švýcarům s jejich mateřtinou u nás doma (německy sice neumím, ale můžu to odvodit od praktik, které lingvisticky provádíme Angličanům, Francouzům a Rusům).

Večer se vaří švýcarské fondue na počest mého rozloučení s Berlínem. Zítra odjíždím a tak si aspoň do zásoby omotávám praženou housku směsicí rozpuštěného sýra, vína a koření, která bublá v lihovém kotlíku. Požádám si o pepř a dostanu do ruky jakýsi vzhůru nohama obrácený mlýnek, se kterým nevím jak zacházet, a tak, aniž bych ho použil, ho položím na stůl otvorem vzhůru jak jsem zvyklý, což odůvodním tím, že z pepřenky s otvorem dolů u nás doma padá zbůhdarma pepř. To u osazenstva vzbudí hlučné veselí, neboť u nich je to právě zcela opačně.

Druhý den ráno přichází s muezínem Tindarova sestra Rozárie. Stačím jí jen potřást rukou, protože spěchám na metro, abych včas dojel na zastávku Zentral Omnibus Bahnhof, odkud mi jede autobus domů. Cestou z metra se ztratím, a tak na půvabnou německou dívku v kožíšku, která vypadá obeznámeně, použiju jedinou německou větu kterou mě pro tuto příležitost naučil Tindaro:

„Enschuldigen Sie mich, bitte, wo ist hier Zentral Omnibus Bahnhof?“

„Izviníte, no ja něpanimāju“, odpoví mi Němka.

„No pa rúsky bůdět kaňěčno bólje, ja chatěl by znať, gdě zděs srjédnaja astanóvka avtabusóv.“

„Adkúda ja prišlá“, usměje se a odchází.

Ostrůvek, z něhož vyjíždíme najdu poměrně lehko, když se anglicky zeptám starší Němky. Jede také do Prahy.

„Proč nemluvíte německy?“ ptá se mě.

„Rodiče nemají němčinu rádi. Nechali mě učit se jinak,“ říkám.

„To já mám ráda všechny jazyky, kterými mluvím. Němčinu, angličtinu, i ruštinu...“

„Vy mluvíte také rusky?“ zděším se.

„Jistě. Už od roku 1945. Mám manžela z Voroněže. Jmenuji se Kononenková.“

V Berlíně dospějete v poznání, že se v něm mluví převážně rusky. Ale já se po té dlouhé třidenní odmlce těším spíš na člověka, který na mě první promluví čistou češtinou.

„Co tady čumíš? Máš lístek?“ zařve šofér autobusu, který právě přijel. V Drážďanech mě nepustí z vozu a budu muset čekat na vyhození až do Prahy-Florence. Když vykonám potřebu a vyjdu ze dveří nádražního záchodku, za dveřmi podupává orientálec z dálného východu. „Vy jste z Koreje, že? Chce se vám na záchod, ale nemáte české peníze“, oslovím ho anglicky.

„Jak to všechno víte?“

„Jedu s vámi z Berlína a když vybírali pasy, byl ten váš hned vedle mého.“

Dám mu dvě koruny na hajzlábau a potom se ubíráme křupajícím sněhem Prahou. Vypráví mi, že přiletěl na Vánoce ze Soulu do Berlína za svým bratrancem. Od svých japonských přátel slyšel o Praze to nejlepší a tak by tu chtěl strávit Silvestra.

„Nejdřív půjdeme do směnárny, kde si vyměníte české peníze. Blízko je jeden hostel,

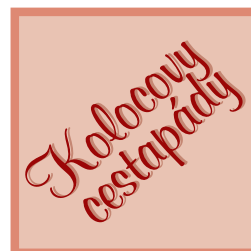
kde se dá docela dobře bydlet. A jak se dostanete na Pražský hrad vám vysvětlím.“

Ubytovna je k prasknutí naplněná, ale protože jsem Čech, hravě spolu s paní v kukani vyškrábneme jedno přebytné místo pro zkrhlého Korejce.

„Pozdravujte doma“, loučím se. „Á propos, nevíte na revanš u vás v Koreji o vhodném buddhistickém klášteře pro zmrzlého evropského buddhistu?“

Nevěděl. Byl to obchodní zástupce firmy na prodej hornin.

Druhý den byl Silvestr, poslední den starého tisíciletí a poslední den posledního roku, kdy ještě Berlín nebyl hlavním městem Německa a kdy se v syrské restauraci v Kreuzbergu platilo markami s dubovým listím...

**Zatímco Smolka
a kolektiv je velmi
hutný a sevřený,
protože je nucen
pojímát všechny
informace maximálně
úsporným způsobem,
Šafařík si může dovolit
být uvolněnější
a nemusí se omezovat
jen na nejdůležitější
z nejdůležitějšího.
A může dát prostor
třeba i uceleným
citacím z dobového
tisku nebo
z korespondence, což
celý výklad příjemně
osvěžuje.**

Pokud bychom hudebnost českého národa posuzovali podle situace na trhu hudebních publikací, nedopadli bychom vůbec špatně. Přibližně rok poté, co se na pultech knihkupectví objevily objemné Dějiny hudby, které v nakladatelství Togga agency vydal kolektiv autorů vedený profesorem pražské HAMU Jaroslavem Smolkou, vyšel na sklonku roku 2002 v nakladatelství Votobia Praha první díl jiných Dějin (stejně) hudby, který tentokrát pochází z pera pedagoga Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži Jiřího Šafaříka. Profesionální i amatérští milovníci hudby, kteří si chtěli loni o Vánocích obohatit svou knihovnu o kvalitní přehled hudební historie, tak byli postaveni před poměrně nelehké rozhodování: Smolka či Šafařík?

To je otázka. Obě publikace jsou totiž po odborné, didaktické i stylistické stránce na solidní úrovni. Kolektivní Smolkovy Dějiny jsou jednosvazkové a na 657 stranách se snaží pokrýt veškerou hudební historii, prvotně pospolnou společností počínaje a dvacátým stoletím konče. Individuální Dějiny Šafaříkovy jsou zato koncipovány jako dvousvazkové a jejich první díl, o němž by měla být tato recenze především, představuje na čtyřech stech stránkách hudbu od pravěku po klasicismus. Z toho je zřejmý hlavní rozdíl mezi oběma knihami (pokud budeme posuzovat srovnatelné pasáže). Zatímco Smolka a kolektiv je velmi hutný a sevřený, protože je nucen pojímát všechny informace maximálně úsporným způsobem, Šafařík si může dovolit být uvolněnější a nemusí se omezovat jen na nejdůležitější z nejdůležitějšího. A může dát prostor třeba

Je libo trochu dějin

i uceleným citacím z dobového tisku nebo z korespondence, což celý výklad příjemně osvěžuje. Menší prostorové omezení rovněž umožňuje obsírnější a přehlednější zpracování životopisů nejvýznamnějších skladatelů (v tomto díle Haydn, Mozart, Beethoven), čehož autor patřičně využil.

Vůbec se zdá, že Šafařík pamatuje více na amatérské milovníky hudby (mezi něž se počítá i autor těchto řádků), aniž by tím ovšem milovníci-profesionálové nějak utrpěli. Kromě toho, že je Šafaříkovovo dílo čtivější (zatímco dílo konkurenční svou strohostí připomíná vysokoškolskou učebnici), je i jeho výklad zejména v oblasti hudebních teorií veden jednodušeji a polopatičtěji. I výběr doprovodného materiálu je u Šafaříka pestřejší a milosrdnější k milovníkovi-amatérovi. Zatímco výklad v díle Smolkové je doprovázen z devadesáti procent úryvkem notového zápisu, které znázorňují příslušný motiv nebo kompoziční postup, u Šafaříka jsou základní doprovodnou složkou portréty skladatelů. Notové ukázky, ať už v původní podobě s poznámkami autora nebo jednoduše přetištěné, tu samozřejmě také nechybí, nicméně vedle nich tu najdeme i dobové obrázky zachycující skladatele ve společnosti nebo při hře, výjevy a plakáty z operních představení nebo hudební nástroje a jejich proměny v různých obdobích.

Jelikož se v obou případech jedná o texty učební, nechybí ani v jedné z nich jmenný rejstřík a seznam vybrané použité literatury (která by ovšem u Smolky a kolektivu mohla být abecedně seřazena a u Šafaříka by jí možná mohlo být více).

Zdá se tedy, že hlavní konkurenční nevýhodou Šafaříkovy dvoudílnosti je stránka ekonomická, kdy se samozřejmě počítá s tím, že zájem příslušného zájemce neskončí u klasicismu, nýbrž že naopak vyvolá přání koupit i pokračování.

Každopádně je první část „kroměřížské“ verze dějin hudby kvalitní hudební publikací, která se může vedle „pražské“ verze směle postavit. Nezbyvá proto než doufat, že profesionální i amatérští milovníci budou opět moci před letošními Vánocemi váhat nad tentokrát již dvoudílným Šafaříkem, jednodílným Smolkou a spol. a třeba i nad nějakou další, stejně dobrou knihou o hudbě. Je to příjemné váhání.

Jan Hanzl

hudby?

PROGRAM DIVADLA NA ZÁBRADLÍ

Ú n o r

Anenské nám. 5 - Praha 1 - www.nazabradli.cz

1.30	Michael Mackenzie BARONKA A SLUŽKA režie Peter Gábor
4.45	Anton Pavlovič Čechov IVANOV režie Petr Lébl
5.30	Ladislav Smoljak MALÝ ŘÍJEN režie Ladislav Smoljak - zadáno
6.45	Jean-Claude Carrière TAHÁK - EK - obnovená premiéra
7.30	G. Tabori BALADA O VÍDEŇSKÉM ŘÍZKU režie Jiří Pokorný
8.30	HAPPY END režie Jiří Ornest - 17.00 - sleva 60% pro seniory
9.30	Roland Schimmelpfennig ARABSKÁ NOC scénické čtení - EK
10.30	Jean-Claude Carrière TERASA režie Jiří Pokorný
11.45	L. Smoljak MALÝ ŘÍJEN režie L. Smoljak - 11.00 - pro školy
11.45	Ronald Harwood GARDEROBIÉR Soubor Divadla v Dlouhé
12.30	David Harrower NOŽE VE SLEPICÍCH režie J. A. Pitinský
13.45	Jean-Claude Carrière TERASA režie Jiří Pokorný
14.30	Anton Pavlovič Čechov IVANOV režie Petr Lébl
15.30	Anton Pavlovič Čechov STRÝČEK VÁNA režie Petr Lébl
16.30	Ronald Harwood GARDEROBIÉR Soubor Divadla v Dlouhé
17.30	Jiří Ornest TRAGÉDIE MSTITELÉ režie Jiří Ornest
18.45	Jane Bowles V ALTÁNU režie Jiří Ornest
20.45	Michael Mackenzie BARONKA A SLUŽKA režie Peter Gábor
21.30	E. Tobiáš, J. Nebeský, M. Dohnal JE SUIS režie Jan Nebeský
22.30	Michael Mackenzie BARONKA A SLUŽKA režie Peter Gábor
23.30	Jan Kraus NAHNILIČKO režie Jiří Ornest - mimoládné vstupné
24.30	Jean-Claude Carrière TAHÁK - ELIADOVA KNIHOVNA
25.45	G. Tabori BALADA O VÍDEŇSKÉM ŘÍZKU J. Pokorný Premiéra
26.30	E. Langer VELBLOUD UCHEM JEHLY Příšerné děti - Půda
27.45	E. Hauptmannová, B. Brecht, K. Weill HAPPY END režie Jiří Ornest
28.30	Anton Pavlovič Čechov STRÝČEK VÁNA režie Petr Lébl

Začátky představení v 19.00 hodin, není-li uvedeno jinak

Objednávka vstupenek
osobně Anenské nám. 5 - e-mailem marketing@nazabradli.cz
telefonicky 2 22 22 20 26 (po 14.00 hod.) - **faxem** 2 22 22 03 84

Nevyzvednuté rezervace se uvolňují **týden** před představením.
 Pokladna je otevřena od 14.00 - 16.00 a 16.30 - 19.00. hodin.
 O víkendu 2 hodiny před představením.
 Předprodej na března začíná 15. února v 11.00. Panza 15.00 - 15.30.

amerón nebo ion?

Zase něco musím předeslat. Po slovenském časopise *Vlna* jsem objevil další – **3/4revue** (umenie, kultúra, média), vydává ATRAKT ART, sdružení pro aktuální umění a kulturu. Koupil jsem za 129 korun v knihkupectví Volvox Globator. Tohle číslo vyšlo s cd bonusem se 6 hudebními kousky – sestřihy koncertů, které byly ke slyšení v Bratislavě od podzimu 2001 do jara 2002. Jde již o druhý sampler (*Atrakt Art*), první vyšel na konci r. 2000 jako *Atrakt Art 2000*. Co můžete slyšet?: *Koch / Zimmerlin* (2 Švýcaři, saxofon a viloloncele), *Palinckx* (nizozemské kvarteto – všechno možné), *Konk Pack* (anglo-německé trio), *Poo* (elektronika 2 Bratislavčanů), *Zakarya* (fr. kvarteto, vychází ze židovské hudby), *Hinteregger / Siewert* (rakouská scéna – sampler + kytara a elektronika) + videostopa. Z muziky je v časopise ještě: rozhovor s L. Burgrem (např. *Ali Ibn Rachid*), představení hudebního vydavatelství *Songlines* z Vancouveru a *Tzadik* (s edicí *Radical Jewish Culture*) z New Yorku – obě napsal P. Klusák, a – recenze na desky, o kterých většinou nikdo z nás neví. Vše blíže na: www.tristvrte.sk.

Tak zase jednou v Jindřišské ulici. O **Jefferson Airplane** už jsem psal několikrát, jedna z nejdůležitějších kapel přelomu 60. a 70. let, vlajková loď hippie kultury a sanfranciského soundu, s lehce rozeznatelným zpěvem Grace Slickové. V r. 1969 vydávají desku *Volunteers*, která je nejideologičtější a je poslední, kde hrál zakladatel Marty Balin. Co uslyšíme? Vokály, šlapající rytmiku, přechod mezi folkem a rockem a do toho pomalá elektrifikace toho všeho. Za 279 Kč.

Tak dlouho jsem pásl po skupině **Hot Tuna**, až se mě ji podařilo získat za 259 Kč v oblíbené prodejně na třídě M. Horákové. *The Best Hot Tuna 'Uncanned'* obsahuje 15 skladeb, které vznikly v rozmezí let 1970–1979. Hned první kousek patří ke klasi: *Death Don't Have No Mercy*, živák z r. 1970, a ještě víc „vyžilá“ flákota – *Candy Man*, taktéž ve verzi live. Tak trochu na dřeh. *Hot Tuna* je vedlejší projekt dvou chlapíků z již výše propírané veleskupiny *Jefferson Airplane*. Jack Casady a Jorma Kaukonen ji založili koncem let 60. a drželi ji skoro 10 let souběžně s *Aeroplány*. Pak se sice kapela rozpadla, nicméně na začátku 90. let se zase dala do kupy. Nevím, co jsem si myslel, že se bude dít, až *Hot Tuna* uslyším, *Hot Tuna*, dříve spíše *Hot Shit*, je především blues, blues, blues, a pak trochu folku a rock and rollu. Takže basista s kytaristou vydali pod značkou *Hot Tuna* přes dvacet alb, z toho část v live provedení. Asi jsem čekal něco jako *Tom Tom Club* Frantze a Weymouthové z *Talking Heads*... Tak jsem si to vyzkoušel, potřeba byla naplněna a můžu si zase vymýšlet. Na mou duši, tohle jde dost mimo mě...

A teď na Národní. Našel jsem tu ve slevách náramnou věc: **The Chambers Brothers**. Jsou snad v nejzajímavější přihrádce, kterou můžou dějiny moderní hudby vymyslet: psychedelický soul. Bratři George, Joe, Lester a Willie začali spolu hrát v r. 1954 a konce bandu je označován r. 1972. Podařilo se jim rozflákat rasové i hudební vlivy a zase je ukovat ve fúzi funku, gospelu, blues a psychedelie – zásadním průkazním materiálem toho je jejich největší hit – *Time Has Come Today*. Každý hrál na

nějaký nástroj, ale byli hlavně sezpívání z baptistického kostela. Začali jako gospelo-vá a folková kapela v Kalifornii. V polovině 60. let jsou už v New Yorku. Jakýmsi přívažkem byl bílý bicman Brian Keenan, který sice není Chambers, ale dodává tomu všemu rock and roll. Dobré přijetí na Newport Folk Festivalu zvýšilo jejich reputaci a to vedlo k natočení první desky (1965 – *People Get Ready*). Začali objíždět rockové (Fillmore San Francisco) a rhythm and bluesové kluby. Řadová diskografie uvádí cca 15 desek, nejvíce kritiky uznávaná je ta třetí (1967), nazvaná podle již zmíněného hitu. O kapele vím už dlouhou dobu, protože jedním z klenotů mé sbírky vinylových desek je *That's Underground. The Rock Machine Turns You On*, deska, na které hrají např. *The United State Of America*, *The Electric Flag*, *Spirit*, *Moby*, *Grape* a taktéž *The Chambers Brothers*. Deska je barevná... Cd za 180 Kč.

Ještě na Národní. Jen tak z plezíru jsem si koupil skupinu, o které jsem věděl kulové – **Kula Shaker**. Podivuhodný název. Založena v Londýně v r. 1995, počítá se k britpopu, ale i k jakési neo-psychedelii. Je to přesně ta výslednice britského tradičního rocku a výbojů „metafyzických“ indických (jeden z prvních to začal čerstvý nebožtík G. Harrison). Šéfem kapely s podivuhodným názvem (zpěvákem i kytaristou) je Cripian Mills, dítě z umělecké rodiny (matka herečka, otec filmový režisér). Ještě dva roky před vznikem působil Mills s basistou Alonzem Bevanem v kapele *The Kays*. *KS* vydali dvě desky, první pod názvem *K* (1996). Jak obálka z „indickými“ motivy, tak i názvy skladeb *Govinda* nebo *Tattva* vám napoví, že

do britského popu (ve kterém slyšíte třeba staré Who) je přimícháno něco na indické téma. Takže: *Gaura Gaura Gaura Hari, Gaura Hari, Prabhupda, Govindam*. Přiznám se, že nejsem schopen odlišit zrní od plev, a neumím odpovědět na otázku, zda jde pouze o marketinkový trik, nebo o vážné „usebrání“ duše. Ale protože je všechno možné, tak debatu ukončuji – pokud jde o dobro věci a funguje, tak tedy: je to možné. Za 180 Kč.

Do třetice na Národní. Za tu stejnou cenu – **Blixa Bargeld – Commissioned Music**. O tom chlapíkovi by mohla být celá Dobrá Adresa. Tak jenom telegraficky: Původním jménem Christian Emmerich, narodil se v Berlíně (západním) v r. 1959, zakladatel *Einsturzende Neubaten* a hráč *Bad Seed* Nicka Cavea. Od punku se dostal až k progresivnímu rozvíjení hudební avantgardy, a prochází se na útesu mezi industriálním rockem a vážnou hudbou, o čemž svědčí i cd *Commissioned Music*, které je kompilací Bargeldových skladatelských výbojů pro divadelní hru *Dumpfe Stimmen* (B.-M. Kolt's) a film *Jahre der Kälte* (U. M. Schüppel). Bargeld hraje i filmech a dokazuje tak platnost označení Berlína jako druhého nejdůležitějšího evropského kulturního centra po Londýně. Devět skladeb je ze hry, tři z filmu a vyjma jedné je složil B. B., všechny nahrál společně s Rolandem Wolfem. Jak píšou odborníci, skladby pro film mají co dělat s Schubertem (ale to já nepoznám). Po prvním poslechu říkám: Ty poputuješ! Po druhém: Nerozumím tomu! A tak dál... a pořád nevím... a pořád poslouchám...

Jakub Šofar

Po prvním poslechu říkám: Ty poputuješ! Po druhém: Nerozumím tomu! A tak dál... a pořád nevím... a pořád poslouchám...

Co
se
chystá

Ukázky ze sbírky
Teplo

„...a nedělej mi smutek.“

Mína

jízdné

- „Dobrý den, kontrola jízdenek prosím.“
- Na tuto výzvu se Mína vycení cikánským úsměvem, copy se jí za hlavou nestačej otáčet, vytrhne mi z ruky moji legitimaci, podává ji průvodčímu a hlasitě vysvětluje: „TU NÁS MÁTE OBA. TO JE ON,“ ukazuje nejprve na moji fotografii, pak na mne, „A V JEHO SRDCI
- TO JSEM JÁ!“

...

tvé stěny jsou jako tvůj byt
hučí na mne ze zdí že je
na spadnutí
že kuchyňka je malá a černá
nad vanou otisky roztažených prstů
jako v pravěké jeskyni
vzdálené mumlání v kroužku píseň
a pak porodní stahy ohně na mučidlech
jako bys už vyčítala a milovala za trest
„dost už dost!“

na záchod je to
přes chodbu.

zima milovat Tomáše T. Kůse,

kterou právě vydalo

Středisko západočeských spisovatelů v Plzni

Adžika

a co že máš věčně vlhký strop
že nad námi v noci bdí sudičky plísň

až i jim ustráženým spadne hlava
ty rozednělá jen tak beze slova
sručkuješ z postele (jako bychom uléhali v korunách!)
prostě na nahé tělo navlékneš prořídlý svetřík
dlouhou černou sukni a boty nezavážeš
vyběhneš ze starého bytu
a vrátíš se s půlkou chleba kostičkou másla
a v podpaží s časopisem
o němž jsem se večer namátkou zmínil

v koflíku vře voda
a ještě než se plně proberu
slunce proteče mezi oprýskanou větví okenního rámu
kýblem tě poleje a ty tam sedíš jak spokojený Turek
u toho maličkého prťavého stolečku
sypeš si krajíc nestydatě srkáš zelený čaj
obracíš stránky bez zaujetí jak by šlo o obrázkovou knížku
neumíš číst a netřeba ti jmenovat
vystačíš s TEPLA ZIMA MILOVAT
a kdybys sama jméno neměla byla bys

Adžika.

Mína a mouchy

již zdálky tuším moji Mínu v Černé hospodě
s malým černým pivem

ponořená a zamklá jako by od suku
oněmělá smutkem z obyčejnosti čekání
hlodaná jím na bílou kost

nečekaně vědoucí
jak pár předčasně zestárých vlasů
ukamenělá v pohledu do samoty stolu
ztuhlá vidinami i obrazy

vejdu-li
kol sehnuté hlavy hejno much
které neodhání
aby chvíli žily popel namísto ní

usednu-li naproti
v cikánském úsměvu bělouškové
v očích hvězdy šílenství.

(Český Krumlov, červen 2001)

Co se chystá

Ukázky ze sbírky

Teplo

rozřatá noc 1.

(obraz)

k odjezdu

soukáme se po žebříku
do hnízda do větví do koruny

jako pokaždé než zavřu oči
pozoruji za záclonou u lodžie
dvě suché makovičky

jejich hlavy k sobě lnou čely
olejová lampa jim ke spánku
zatruchlí svatozáří

a ráno je vyhaslá vyčouzená
ptáci křičí: už je zítra
všechno končí.

ten večer mi vracíš věci
co v té igelitce (z)bylo hloupostí
černý svetr s krátkými rukávy
seprané triko a má kniha
a jak mne naplnila a vhrkla mi do očí
a já se zatlačil a přiváděl k vysvětlením
která nemám

pobryndaný ubrus umouněný v sklenicích
na dně šedá pěna
tácky zlámané otrhané mé zoufalství jako
sopka doutnající
přešršený popelník ty fůry smutků...
...v hubených tvých prstech přetáčíš krabič-
ku zápalek
ne už kol dokola ale od rohu k rohu
od rohu do rohu od rohu do rohu.

(4. 12. 01)

talent

poslouchám tě
s bolestí
rozstřelenou všeměním
jak rozeběhlé stádo
vykřikl bych: Sežeň se!
ale v takovém tvaru by
zahynulo stovky nesmrtelných.

(23. 12. 01)

zima milovat

Tomáše T. Kůse,

kterou právě vydalo

Středisko západočeských spisovatelů v Plzni
jestli tě nepolekám

jestli tě nepolekám umřu pod senem
 a díkybohu od plísně nemusím
 ničeho dál vymýšlet
 (abych tě přivedl k trapnostem)

kde z kostí dořežem morků
 na té strmé pěšině biješ očima v sloup
 a já jen mlčím o kolech

k uvěření jsem tak snadno:
 navždy tady
 však pro sebe již
 vynechat

tratím tě
 tvé vlhko
 ale hořkost u zobáku
 jsem šidil pokaždé

co říct
 bývají to setkání s douškem poésie:
 jak se máš
 co děláš
 jaká je tvoje nejoblíbenější barva...

výchozí bod

„...a jestli si na mne vzpomeneš
 tak ne v noci!“
 (únor 2001)

v zoufalství se nehádá
 jde se po černém
 šipka
 terč

když odjíždí neposílá
 a když dovnitř pučí tu
 čeká list
 písmo drobné.

příběh

a ničeho si nenecháme na potom:
 však jak také žnouti pole
 bez kosy?

ač zdáli jsme se holí před plískanicí
 nás udolalo bezvětří

však nás jak táté klasy odnášeli:
 milence od skla
 Alenku z divů
 samy ruce
 samy nohy.

MACUROVA SVĚTNIČKA

Šéfredaktor Dobré adresy vyjádřil své politování nad tím, že již ve Světničce neotiskují texty svých přátel. „Já už žádné přátele nemám,“ zalhal jsem, ale nebylo mi to nic platné. Nevěřil mi. „A co já?“ zeptal se a už už sahal do kapsy pro svůj Zubní kámen a jiné sonety. „Něco vymyslím,“ slíbil jsem a prchal ve větru. Zachránilo mě, že on ve větru jen stál, a tak jsem mu unikl. Ale něco jsem přeci jen vymyslel. V intelektuální kavárně jsem si domluvil schůzku s mladým básníkem Břetislavem Pšeničkou (1977), autorem sbírek Kristus-cyklista (vydalo nakladatelství HOST v roce 2000) a Ústa, skrivan rozechvělý, která již počátkem tohoto roku spatřila světlo světa díky nakladatelství Hubert a tchyně. Ani nečekal, až si sundám svrchní oděv a hned rozčileně utrousil. (Po celou dobu třásl svým mobilním telefonem se sedmikráskou.)

„Nastala v naší republice situace, která svědčí o pokročilém stupni národní senility; jsme starý národ, můžeme si senilitu dovolit, proti

tomu nelze nic mít. Budme senilní. Jsem pro senilitu všemi deseti! Copak naše nynější senilita není jen logickým, historicky nutným důsledkem naší dřívější slávy?“

„A co tě tak rozlítlo?“

„Volba prezidenta. Zvolí-li v příštích dnech za prezidenta takového vyhraněného pravičáka, jako je Klaus, pak jenom díky levice. To se mi líbí! To je půvab ‚democracie‘, jak říká druhý kandidát – Miloš Zeman!“

Budeme-li naopak mít v čele státu jeho, pak v tom zase bude mít prsty pravice. Jenže, vole, levice, pravice, to jsou všechno ruce jedné, jediné metafyzické bytosti, která se jmenuje český národ a která je už senilní a vybledlá, která slintá, byť vlastenecky a ve jménu občanské společnosti...”

„K věci! Tedy k literatuře.“

„Ironií je, že vůbec největší slovo v tak státoprávním procesu, jako je volba prezidenta, bude mít strana, jejíž státoprávnost byla dosud popírána a jejíž představitelé minulý pan prezident ani nezval na hradní kafe. Jako křesťanovi mi byl ze čtveřice kandidátů nejbližší Petr Pithart (pozn. red. kandidát KDU-ČSL). Škoda, že svou prohru komentoval tak

Foto
Kateřina
Rudčenkova

hystericky; prezident musí být chlap. Teda pokud to není ženská.“

„Do druhého kola zvolilo ODA nákou tu pani... é... Moserová se prý jmenuje. Překládá Dicka Francise, čímž se dostáváme k literatuře.“

„No vidíš,“ řekl a podrbal se v rozkroku. „Ta chlap být teda nemusí. Ta zase musí být ženská! Víš, co to je ženská?“

„Vím. Teda trochu.“

„A vůbec. Divím se socanům. To s tím Burešem. Hergot, kde vzali chlapa s tak misantropickou tváří?“

„Každý nemůže být krásný jako já. Ale teď k literatuře.“

„Já mám rád svou literaturu. To zas kurva jo.“

„Tak začneme u tebe. Jeden kritik o tobě ve Tvaru napsal, že je v tvé poezii přítomen „princip neustálého návratu do dětské roztomilosti, a to až do bodu, kdy dítě přestává být roztomilé (např. posere se), a roztomilost se mění v posvátný strach spirituálního hledačství“. Myslím, že to je přesná formulace. Co tě tak nutí k tomu navracení se do, řekněme, idylicky hrozivého času dětství?“

„Jde o to, že v dětství je člověk díky své nevědomosti a přirozenosti blíže počátku? Jak se začne učit, že existuje nějaké 4 krát 7, tak je to špaténka. Neboť podle mě ve skutečnosti žádné 4 krát 7 neexistuje.“

„A co 4 krát 6?“

„To jo.“

„Býváš řazen mezi nejuznávanější autory tzv. religiózní, katolické literatury. Co si vlastně myslíš o podobných škatulkách?“

„Bedřich Fučík kdysi říkal, že tzv. ‚katolická literatura‘ vlastně neexistuje. Že Durych má jako autor vývojově blízko k ‚levičáků‘ Vančurovi a Zahradníček k ‚levičáků‘ Halasovi. Podle mě však tohle rozdělení smysl má – jak jinak by kritik souvěrec poznal, co je dobré? Říkáš škatulky: rozhodně je pro mě sympatičtější být v jedné škatulce s Terezou Riedlbauchovou, než třeba s Alexandrou Berkovou.“

„Ve svých básních se často vyznáváš ze své nevíry v Boha. Např. tady: ‚Bůh není, šeptám u kříže. / Jak lvové bijem o mříže. / Bůh není, stromy ano, / a srdce mé je pocucháno.‘ Je to skutečný výraz tvých pochyb?“

„Ne. To nejsou pochyby, ale jistota. Bůh není, jak víme. Svátí – to je něco jiného. Ti jsou, sedí tam nahoře na nebesích a koušou se do rtů. Bůh ne. Ale v literatuře – to je něco jiného. Literatura je především fikce. Je vždycky hezčí do básně fláknout nějaký ten křížek na poli, kapličku na kopečku: ono to pak v té básni docela pěkně zní. Je to těžké být katolík a nevěřit v Boha, ale dá se to ustát. Nikdo se o tebe neotírá. Teda kromě manželky, ale to není nic nepříjemného.“

„A co básně tvých vrstevníků? Existuje v Čechách nějaký básník, kterému by jsi, omluv ten výraz, nějakou báseň ‚záviděl‘. Myslím tím, že by ta báseň vyjadřovala emoce blízké tvým, že by tam bylo TO NEZACHYTITELNÉ, co také silně vnímáš.“

„No myslím, že takový Viki Shock. Dvakrát opakované řadro. To mě fakt dostalo. Kolikrát jsem si říkal, že něco na tom ženském těle není v pořádku – a ona ta řadra jsou skutečně dvě. Skoro vždycky. A tenhle chlap, Viki, na to přišel.“

„Děkuji za rozhovor.“

MACUROVA SVĚTNIČKA

Břetislav Pšenička

Z připravované sbírky KOSTELNICE

Neděle

(Bogdanovi)

Na kopci ke kapli mě ambrosie polije
a sedám. Kveté podběl a Slzičky Panny Marie.
Na prašné cestě v poli, ke kříži,
zamlčen ztichnu. K Tvému srdci, Bože, zamírím.

Ó Pane, dej mi býti s opeřenci Tvými,
být harfou, na níž drnčí anděl,
ať černá rána tichem zašjíjí mi.
Svatá neděle!

Panna a Básník

(J. K. s díky za probděnou noc)

Ach, Panno, Do Tvé Pece Vkládám Bochník Chleba.
Vím, Je Před Svátky Zrození Básníka – Syna Tvého.
Já Myslím S Vroucí Láskou, Komu Byl Bych Třeba,
Abych Slavil (Jako Všichni Spravedliví) Zrod Mládence Velikého.

Foto
Kateřina
Rudčenková

Svíčka

(Sv. Františku z Assisi, který prý kázal ptákům)

V mrazivém šeru jít ze záchodové budky
a rozšlápnout trs žampionů – tyhle Satanovy údky
a zcela udiven zřít v trávě perly ledu
a Bože, v zasněženém poli vidět dědu

Procházku, který hadrovitou botou
stařecky kráčí a hovoří s mrtvým Otou
Doubravou, z téže vsi, v níž mrtvých je už více.
Modravý večer. Chladným mluvit dechem. Hoří svíce.

Manželka vyšla z koupelny a říká modlitbičku.
Mám ruce, nohy zmrzlé a zhasínám rychle svíčku.
Manželka k jiné svíci, kterou v ruce třímám,
vrhá se, vrhá – a mně zase není zima.

Ach Bože, Bože veliký, pomoz nám smrtelníkům,
vyslovit za vše lidské jenom pravá slova díků!
Ach Bože, Bože veliký, proč jenom katoličky
dokáží světlo vyloudit z té mojí zmrzlé svíčky?

Dívinka

(Vítu Slívovi)

Ve vlaku praskla tma,
žily kolejiště
vedou zase jen k Tobě,
Kriste na horkém remízku.

Vidět dvanáctiletou dívku,
otevřenou bezbrannost,
se staženou sukní u tisu
mravencům líti Zlaté Zvěstování
Tvého Zákona.

Jak jen vyslovuje slova: cín, žínka, pecen?

Modrá tma praskla ve vlaku,
zavoněly jehnědy z úst usmívající se Panny Marie
a její dlaně, hrubé jak krajíc, jak tvář mého otce,
který na kůru zpíval andělsky,
se vznítily modlitbou.

Modlitba

Mlha se roztančila po zčernalém poli.
V zahradě zaskřípal strom.
Mráz leze za nehty. Skoro to bolí.
Stesk láme sklenice. Stesk? A po kom?

Po Tobě, má Spasitelko, věčná Maří Magdaléno,
po Tobě touží zpovědnice mého lože.
Zoufale opakuji Tvoje Sváté Jméno
a líbám Tvůj klín. (Odpustku Tvou cucám, Bože!)

A Maří lehce z oltáře kyne mi.
Když stoupám k ní v myšlenkách, je nebe na zemi.
Již její stehna otevírám jak schránku na ostatky
a dole vidím dva růžové květní plátky...

Z jakých panelů byl také vystaven rok 2002?

[výpisky z četby]

„Na Peříčku je nejdůležitější, že je veselo,“ tvrdí Soňa Polonyiová.
(Magazín Právo, 26. 1.)

„Myslím, že dobrá filozofická myšlenka je něco jako puk vystřelený
rychlostí 150 km za hodinu.“
(Lubomír Zaorálek, Magazín Právo 26. 1.)

Jsem velice skromný člověk, stačí mi krajíc chleba s máslem k snídani, krajíc chleba se sádlem k obědu a krajíc chleba se sýrem k večeři.
(Miloš Zeman, Lidové noviny, 23. 3.)

Nejprodávanější je náš krém na nohy, který lze ovšem bez problémů použít třeba i na sliznici vagíny.
(Ruská kosmetika na nohy i do vagíny, Jihlavské listy, 26. 3.)

Lídr Zdeněk Škromach se poté pokusil vyprovokovat skandování „Špidla, Špidla“, ale nikdo se nepřidal a místo toho Špidla dostal strdí a mléko.
(Právo, popis u foto, 8. 4.)

Postižení si to rozdali v Člověče
(Právo, titulek, 17. 4.)

Na oko mrtvý brouk zaútočil
(Právo, titulek, 23. 4.)

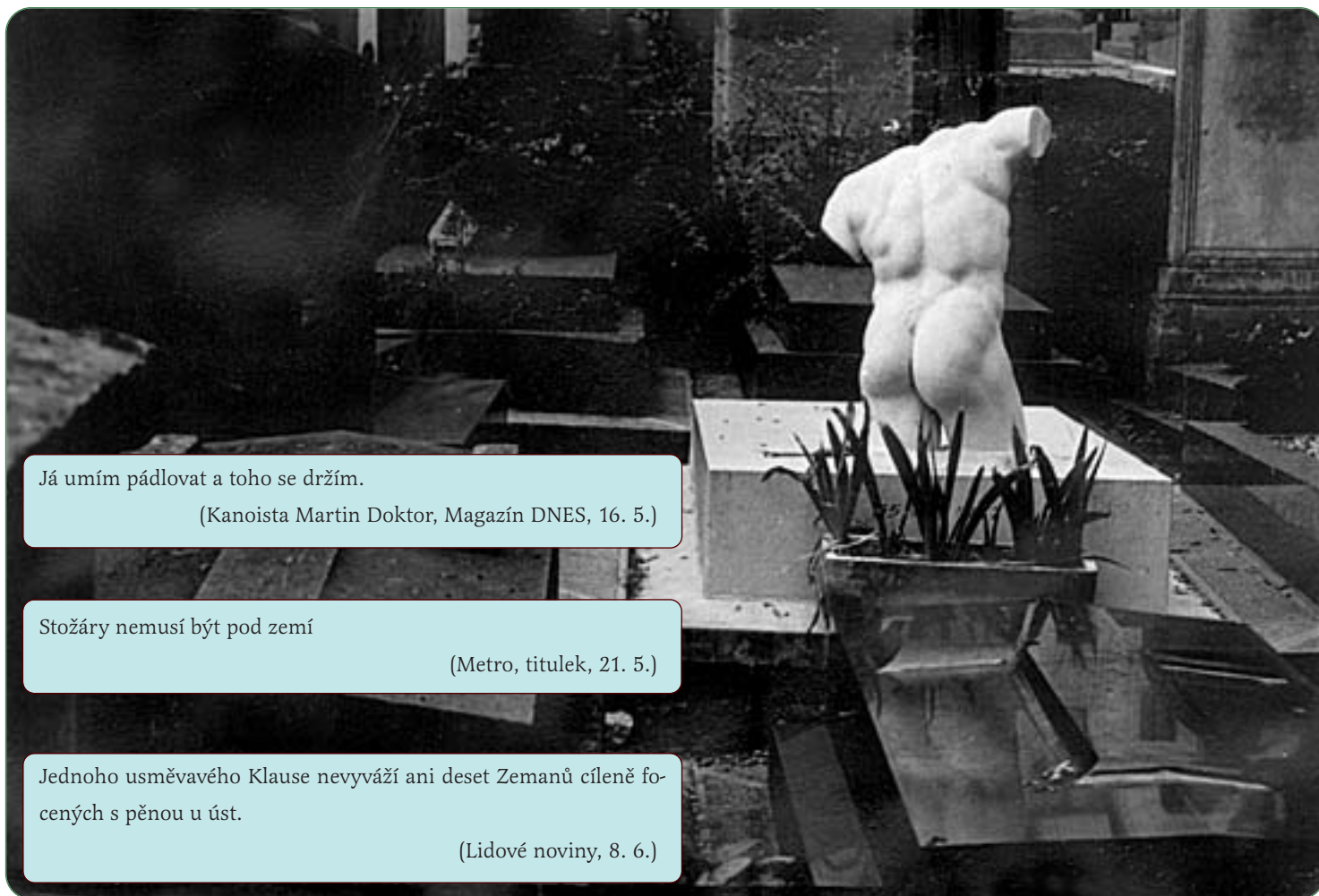

Foto
Kateřina
Rudčenkova

Já umím pádlovat a toho se držím.

(Kanoista Martin Doktor, Magazín DNES, 16. 5.)

Stožáry nemusí být pod zemí

(Metro, titulek, 21. 5.)

Jednoho usměvavého Klause nevyváží ani deset Zemanů cíleně focených s pěnou u úst.

(Lidové noviny, 8. 6.)

Jak se může občan proti svému sledování bránit? Stručně řečeno, nijak.

(Lidové noviny, 8. 6.)

Kde byl Havel v úterý, když jsme trpěli?

(MF Dnes, mezititulek, 3. 9.)

Ať žije morálka a poctivost našich zákonodárců!

(MF Dnes, čtenářský dopis, 5. 9.)

ČR není podle Špidly v čekárně Evropské unie, ale v posilovně

(Právo, titulek, 6. 9.)

Třetina národa chrápe

(Právo, titulek, 11. 9.)

Foto
Kateřina
Rudčenkova

Láska je přeci jednoduchá věc, buď se člověk zamiluje nebo ne.
Vždycky je to jenom o srdíčku.

(J. Pavka – Argema, Pátek LN, 13. 9.)

Značka očka jako čočka.

(Právo, inzerce Různé, 17. 9.)

Dostal jsem už hodně vyznamenání, ale takové ještě nemám.

(J. Dienstbier, Právo, 8. 10.)

Že bych měl někde v bance ušetřené milijány, jak já říkám, to ne.

(L. Semelka, Aviso 11. 10.)

Co se týče ideologie, tak si občas říkám – „Zlatý socialismus!“

(Jožo Ráž, Lidové noviny, 12. 10.)

Na panáky jsem nikdy nebyl, mě zajímá tvar a ten musí být dokonalý.

(P. Opočenský, Magazín Dnes, 17. 10.)

Válku proti terorismu vyhrájeme!

(Prezident Bush při odletu z ČR, 22. 10.)

Nesmíme být staří ve chvílích, kdy jde o mládež.

(Jaromír Hořec, Tvary 18, 31. 10.)

Pak se s ním děje to nejdůležitější: totiž neděje se vůbec nic.

(Instinkt 30/2002)

Dát dívce vysavač je projev typického sexismu.

(J. Jandová, MF Dnes, 13. 11.)

Část Hradce Králové o víkendu jektala zuby

(Právo, titulek, 25. 11.)

Moje nová opera je pustá taškařice.

(Jan Klusák, Metro 26. 11.)

Popřít sám sebe, i to chce odvahy.

(Dara Rolins, Pátek LN, 13. 12.)

Kde ti lidé vzali tu drzost říkat, že dělají hudbu?

(Dara Rolins, Pátek LN, 13. 12.)

Michal Viewegh píše ukrutně vtipný knížky, tak zase taková prdel s ním není v tom soukromém životě.

(Dara Rolins, Pátek LN, 13. 12.)

I obžalovaný umělec nakonec připustil, že si už letos začal „připadat jako bankomat“.

(Lidové noviny o případu Opočenský, 21. 12.)

Snažím se nepřesycovat posluchače, ale ani sebe.

(Lucie Bílá, Lidové noviny, 21. 12.)

Hudba je krásně barevná a nesmí se zradit kalkulem.

(Lucie Bílá, Lidové noviny, 21. 12.)

Foto
Kateřina
Rudčenkova

(aneb jak může dopadnout historická práce, když jí chybí

Jan Boris Uhlíř chtěl svou sadou medailonů Ve stínu říšské orlice, jak tvrdí v předmluvě, přiblížit „atmosféru protektorátu“. Jejím cílem bylo potřit ty, kteří se domnívají, že žádný odboj kromě atentátu na Heydricha snad ani neexistoval.

A tak by se dalo čekat, že takto konfliktně naladěný autor nejen představí dosud neznámé odbojáře, ale že o stavu odboje a kolaborace mezi lety 1939–1945 podá výpověď něčím novou, nezátíženou jakoukoli ideologií, výpověď ucelenou, co možná nejširší. Zvláště, když se rozhodl, že se neomezí jen na postavy z odboje, ale bude je prokládat také lidmi z řad kolaborantů nebo nevzpouzejících se státních úředníků, aby záběr byl co nejširší.

Patetický text, který J. B. Uhlíř doslova nacpal sáhodlouhými citacemi soudobého tisku a sekundární literatury bez udání zdroje, ale nakonec mnoho nového nepřináší. Jistě, ne každý zná ještě dnes jména Uhlířem připomínaných odbojářů, ale se vší úctou k nim, jde jen o detaily. Celkový náhled na protektorát se Uhlířově knize jako celku změnit nepovedlo.

Odbojáři

proti Benešovi

Prvním „zapomenutým“ účastníkem domácího odboje, kterého Uhlíř zmiňuje, je Josef Mašín st., který se coby důstojník československé armády nehodlal vzdát okupačním vojskům. A tak byl svými veliteli násilím pacifikován. K heroickým postavám patří jistě i Alois Eliáš, o jehož odbojové činnosti už po válce i po roce 1989 bylo napsáno mnoho článků a knih, natočeno několik dokumentů. Uhlíř představuje i takové postavy odboje jako Přemysla Šámala, který si proti všem pravidlům poznamenával detaily ze schů-

zek, což gestapo po jeho zatčení ocenilo. Do Uhlířovy galerie se mimo dalších vejde také „nejhledanější muž protektorátu“ Vladimír Krajina nebo střelec jakoby vystřížený z hrdinských eposů Václav Morávek, který gestapo provokoval třeba tím, že v bytě, kam pro něj přišli nechal jen vzkaz na zdi „Lec-ken sie mich am Arsch!“ Postupně se Uhlířův text i popis dějů jakoby prohlubuje a dostává se i na obecnější rovinu, k širším společenských pochodům než je zatčení jednoho střelce – do této kategorie patří třeba jeho líčení likvidace Sokola nebo postihy anglických parašutistů.

Jako jednotící motiv v osudech těchto pravcových, liberálních odbojářů Uhlíř sleduje jejich vyrovnání se s atentátem na Heydricha. Žádný z nich jej neuvítal, věděli, že jejich činnost i životy jsou tím ohroženy. Beneš se atentátem sice etabloval jako muž činu, který dovede zasáhnout i nejmocnější exponenty Říše, odboj v Čechách se však následnými represemi dostal víc než do úzkých. O tom, že v tomto bodě Uhlíř stojí za „svými“ odbojáři svědčí třeba (ani ne nepravdivá jako běžně neužívaná) epiteta, kterými Beneše častuje: „chladný, egoistický pragmatik“, „předčasně zestárlý prezident“.

Opravdoví

kolaboranti

Zatímco odbojáři podle všeho byli tím prvotním důvodem, proč se J. B. Uhlíř rozhodl psát svou knihu, s vylíčením už mnohokrát popsaných kolaborantů si dal větší práci. Bojovníci za svobodu mu leckdy vycházejí trochu plakátově, prvoplánově; kolaboranti jako každý padouch jsou mnohem opravdovější.

Místy si Uhlíř troufnul dokonce na poměrně slušně propracovaný pohled. K nej-

cíl a smysl, ale za to nepostrádá ideologickou uvědomělost)

lepším medailonům jistě patří ten Emanuela Moravce. Uhlíř nehodlá upadnout na úroveň těch, kteří nejprve demokrata pak nacistu Moravce viní z oportunismu. Hlavní jeho vlastností podle Uhlíře bylo, že vše, co dělal, dělal naplno, vážně, opravdově. Velmi jej zklamal Beneš, za kterým se ve dnech Mnichova coby jeden z hlavních armádních stratégů vydal. Prezidenta zastihl zhrouceného, zmateného a neschopného vládnout sobě ani zemi. Voják, který byl vybrán, aby vedl smuteční průvod s rakví TGM, najednou pochopil: Beneš to nezládá, „Beneš neumí ani odejít“. A jako za první republiky, tak i za protektorátu dělal vše na nejvyšší možné úrovni, s největší odevzdaností a, jak píše Uhlíř, do všech důsledků. Přestože Uhlířova charakteristika Moravce je nejlepší pasáž celých knihy a jednou z těch lepších v české odborné „moravcovské“ literatuře, není zde čtenář ušetřen sáhodlouhých citací. Jistě je pro mnohé oblíbená kratochvíle číst si po nocích Moravcovy články, ale možná by si v textu historika zasloužily i nějakou tu analýzu. K té už se Uhlíř neodhodlal.

S tužkou v ruce, s ohněm v srdci

V knize s podtitulem Protektorát Čechy a Morava, odboj a kolaborace jsou, jak jsme předvedli, obsaženy medailony „představitelů odboje“ i životní peripetie „reprezentantů kolaborace“. Součet jejich biografií by měl poskytnout obrázek protektorátu s jeho kladnými i zápornými figurami, atmosféru doby, kterou Uhlíř úvodem slibuje. Československý domácí odboj by se ukázal ve své celistvosti. Jenže to se neděje.

Uhlíř totiž nechtěl jen a prostě mapovat nějakou historickou realitu. Jako nejeden

historik, také on popisuje dějiny ideologie. Nevybírám z protektorátního odboje všechny jeho vrstvy, jen ty, které sám považuje za následovatelné. Nebude mu asi zrovna sloužit k dobré vědecké pověsti, že ideologický filtr, podle něhož volil a hlavně popisoval a vykládal své postavy, odpovídá filtru, který upřednostňuje dnešní společnost a politická elita. A tak Uhlířova sada medailonů *Ve stínu říšské orlice* úplně zapomněla třeba na levicový odboj. Z odbojářů mluví jen o těch pravicových, liberálních, křesťanských.

Autor v úvodu vysvětluje, co je na nich podstatného, nebo dokonce podstatnějšího: „Jejich hrdinství, neměnná devíza, na níž bychom mohli a měli stavět, je (...) dávno zapomenuto. Česká společnost o ně z řady důvodů nestojí. Snad také proto, že by současně s jeho definicí musela pojmenovat a konkretizovat lhostejnost a zbabělost, která v našich dějinách nesporně opticky převažuje a jež se stala běžnou součástí našich životů let normalizačních.“ Jenže tatáž slova platí o Juliu Fučíkovi, Bedřichu Václavkovi, Ivanu Sekaninovi, Janu Zíkovi, Vladislavu Vančurovi, manželích Friedových a dalších komunistech.

Není smutné, že historik zapomněl na nějakou postavu, na nějaký fakt, na datum, nebo událost. Smutné je, když to udělá záměrně, když v době, kdy jej k tomu nutí jen jeho vlastní konformnost a pohodlnost intelektu, zkrusí historickou realitu na pouhou výseč a tu vydává za celý kruh, za atmosféru doby.

Martin Groman

Jan Boris Uhlíř: Ve stínu říšské orlice. Nakladatelství Aleš Skřivan ml., Praha 2002, vydání první, náklad, cena a odpovědný redaktor neuvedeni.

Patetický text,
který
J. B. Uhlíř
doslova nacpal
sáhodlouhými
citacemi
soudobého tisku
a sekundární
literatury bez
udání zdroje, ale
nakonec mnoho
nového
nepřináší...

Mikrobiologický rozbor básně

Co tím chtěl básník říci? Pro ty z vás, v nichž tato otázka vyvolává chorobný třes, úpění, mdloby nebo křeč v malíčku, jsem si dovilil připravit jeden ilustrativní rozbor básně, který by vám měl ukázat, jak správně k poezii přistupovat, abyste z ní měli ten pravý estetický požitek a aby vás duševně obohatila, což je jejím smyslem.

Pro vzorový rozbor jsem zvolil poměrně krátkou, ale zdaleka ne jednoduchou báseň externího redaktora Dobré adresy a interního básníka Jaromíra Čěšky „Autoportrét“. Báseň zní takto:

*Varan jde
na rande.*

Již na první pohled snad musí být patrná autorova genialita. Zatímco jiní literáti potřebují k vytvoření svého mnohdy mizerného autoportrétu tuny papíru, Jaromíru Čěskovi stačí dvě podstatná jména, jedno sloveso, jedna předložka a tečka k tomu, aby bravurně vystihl nejen sebe, ale zároveň i obecné pocity každého, kdo jde na první rande.

Že se jedná o první rande musíme samozřejmě vyčíst „mezi řádky“. V tomto ohledu nám hodně pomůže, podíváme-li se na zvukovou stránku básně. Pouhá skutečnost, že autor použil daktyl (umcaca – umcaca), říká mnoho. Všimněme si například druhých slabik obou veršů. Hlásková skupina -an- svým zpomalujícím účinkem navozuje pocit určité váhavosti, a protože se nachází uvnitř verše, tak i vnitřní rozkolísanosti. Další důkaz autorova vnitřního rozervání nalezneme, když si uvědomíme všechny matematické souvislosti. Verš se skládá ze tří slabik, ale varan má čtyři nohy a autor jenom dvě. Touto kombinací se autor pokouší přiblížit se co nejvíce

varanovi, ke kterému se přirovnává, a samozřejmě dále zveličuje ono vnitřní napětí před první schůzkou s krásnou dívkou. S krásnou dívkou? Samozřejmě. Vždyť autor použil krásný ženský rým! Důkazem dokonalé zpracovanosti básně je rovněž fakt, že počet

slabik v básni je přesně roven součtu počtu nohou autora a jeho zvířecího obrazu.

Nyní prozkoumejme stránku obsahovou. Hlavním hrdinou je sám autor, ovšem mistrně schován a metaforizován za varana. Dokázat, že autor je v této básni skutečně varan, je velmi obtížné, protože když si do básně za slovo „varan“ dosadíme „Jaromír Čěška“, rytmus se nám úplně rozpadne. Tady nám pomůže jiné slovo z básně, a to slovo „rande“. Uvažujme takto: rande je slovo hovorové. A když si uvědomíme, že v běžné řeči se Jaromírovi říká „Mirek“, máme vyhráno. Dvě slabiky, pět písmen, „r“ uprostřed – to je jasný důkaz.

Nyní se zaměříme na to, co můžeme o autorovi z básně vyčíst. Především to, že je skromný a myslí na druhé, jelikož sám zůstává skryt v pozadí, a svůj problém, který je především problémem všeobecným, podává jako všeobecný problém, který je především problémem jeho, čímž všechny ostatní od tohoto problému osvobozuje. Volba varana jako metafory není náhodná. Autor nám tímto způsobem také sděluje, že umí plavat (varani jsou výteční plavci) a že ovládá cizí jazyky (varani žijí hlavně v Tichomoří).

Bohužel, prostor vymezený tomuto podobrazníku je omezený, proto se zde nemůžeme věnovat syntakticko-sémanticko-gramaticko-foneticko-poetické funkci slovesa „jde“, ani hlouběji rozebrat obrovský metalingvistický význam předložky „na“. Nezbyvá mi proto než odkázat případné zájemce o další podrobnosti na svou třístapětačtyřicetistránkovou stať nazvanou „Jaromír Čěška a jeho varan“, která je celá věnována této básni.

Honzy Hanzla

Sex!

Vraždy!

Plyšáci!

Podobrazník...

BÁ-SNĚNÍ

(Algebraické básně)

Marian Karlický

Rovina zatížená jen několika kameny.
Bicykl jsou brýle.
Otevřete sešit a jinak budete otevírat okna.
Nepravdivé nohy, které nepadnou do stop
Lhostejnost táhni po lakovaných židlích.
Hledejte paty lidí, jak klečí.
Hlediště vnitřního světa ještě není obsazeno.

Máš podkovy i na rukou.

Průhled několika otevřenými dveřmi
je intimní paprsek bytu.
Hudební hrudník.
Očichejte jezero rybářským prutem.
Varhany schodišť Ti zahrají mou píseň.
Prsty se mi špulí, když držím tužku.
Pálky stromů odrážejí na zelené trávě kůzle.

Setrvačnick vět.

Ryba je zátkou do moře.
Vodil jsi psa kolem pravého úhlu.
Dveře odešly, asi se považovaly za křídla domu.
To je Tvé tělo,
kapající na papír.
Přešla jsi řeku po flétně kamenů.
Zahrada rozestlaná rýčem.

Prstokladem nemáš ještě vlasy ukončeny.

Očima jsi mě vyšívala.
Rostliny ohýbají větrem svůj prostoročas.
Oheň mi slibuje popel.
Samec hmatu.
Hrnu jen hrnce slov.
Nechtěl ublížit, a proto házel kameny mimo kaluže.
Dálce jsi popustil uzdu.

Chodidla tónů.

Tok hádanek kolem neobydlených břehů.
Plastika kapek kráčela po zábradlí.
Jsi červená ozvěna ostýchavého zaklepání.
Vytéká příběh k teplému ohništi.
Báseň je osobní zbraň, ponechaná bez dozoru.
Popínává rostlina písma.
Přednášela jsi polibky.

Dobro je podivný atraktor.

Slupka zátiší.
Přímkový vítr ukazuje krajinu.
Fotosyntéza Tvých očí mi vyrobila cukr.
Sešity na listopadových stromech.
Otužování, polil jsem se steskem.
Hudba táhla svůj kufr mezi žebra živých.
Ohněm si vrhl stíny do svého svědomí.

Opřete čelo o násadu rýče.

Napadl mě hrbolatý tvar duše.
Sedáš si mezi své ruce.
Konstrukce vodičové básně.
Trs tužek ve váze za oknem.
Chronický začátek.
Nebudeš přece stát před každým úsměvem.
Klouzání pokrývek z mramorových soch.

Kouř nad popelník pravdy.

Zvuky malují hlinou do probuzeného okna.
Základní básník vedle základní školy.
Slepili jsme si sněhem ruce jako oplatek.
Bič na žárovky.
Upustím jak splav ten porcelánový talíř.
Dirigent lámal slané tyčinky.
Nechal jsem miskou plakat.

Hrál bych tenis, když padají jablka.

Kameny čel.
Bludná slova přinesl ledovec.
Tekoucí barvou hledám Tvou intenzitu.
Superlehký stůl jako prototyp mouchy.
Dýchej na sklo svých tváří.
Děšť je hledání červené kapky.
Voní mi sen v malé krabici.

Domov je hmat.

Rukama zase pokračujeme v čase.
Podlaha rovná stůl a židle.
Vedle břemen je vždy úsměv jeřábníka.
Hromada kolen s oloupanou cibulí.
Školní tabuli jsi zastlal do peřin.
Ryl jsem grafickou zahradu.
Vzdech houpe komárem.

Ve světelných zmijích.

Přítomnost nás chrání.
Mezi lžící a stolem nám nikdy neprolétne skřivan.
Zahrada bezzubá,
jen s něžným listím a s trsy šípů.
Běžím v aleji času.
Hudbě odstávají uši.
Připoutejte se, klesáme do trávy.

Krajíc úst.

Blížící se kroky zaklepaly na dveře.
Obydlená okna a neobydlené hvězdy.
Uchopte kliku jako podanou ruku.
Mít krajinu za odznak.
Kolikrát déšť vysypal svůj hrách.
Ulice osvětlená přeskokem elektronu.
Tvůj pláč jak rosa zavoní.

Zívání sinusoidy.

Líbí se mi na Tobě začátek.
Lehkost napíši jen otevřením okna.
Chvění nerovných slov na bicyklu.
Stěna je napnutá lodní plachta,
na které sedí mouchy.
Mraky odklepávaly bílou dýmku.
Okna zavařují třešně.

Zpověď myšlením.

Louka Ti dává akord,
kterým začínáš báseň.
Kaplička na kopci krystalizuje na šňůře perel.
Vrabec není šálek kávy,
do kterého drolíme kousky chleba.
Ruce s ozvěnou prstů jsi mi podala.
Na obzoru je periodický strom.

Systém svázaných slepic.

Máš oči kapky z kapátka.
Co s hmatem při rostoucím přátelství.
Potok je tištěn kameny.
Sedím a čekám, že odrazím tenisový květ.
Stolní lampa byla naší večernicí.
Malé tváře na Tvé tváři pijí kávu.
Listí pro kolibříky slabik.

Natrhám Ti jezera.

Zamyšlen jako sprintér na stometrové trati.
Tvé vlasy mi psaly do mé tváře.
Absurdno je zázrak.
Játro vyzdobená církevní malbou.
Smetanové mraky i křehké modré jídlo.
Krátké výkřiky v dávce štěstí.
Přál jsem si čekat ještě dnes.

Návětrná tvář.

Moře má strach.
Zkřivené židle, dokument mého prostoru.
Ochutnávejme špetku nesmyslna,
jako bychom měli pod nosem kytici květin.
Potok vlečený koněm.
Mlha uprostřed lesa nemá záda.
Dnes slova mi ohřívají duši.

To polibek je bóje zběsilá.

Ikarova poušť.
Zvon visel opodál skoku do výšky.
Ne všichni ptáci se současně dotknou země.
Vařená tma.
Tvé boky, ostrovy na vodě.
Můj rozum na izolátorech.
Útěcha z přiblížení obzoru svíčkou.

Záclony strun.

Ruce mi leží jako unavená zvířata.
Píši Ti balkóny slov.
Čekám na řeku nastrouhaných kapek.
Dotek je závit do dřeva.
Po slovech se jen zaprášilo.
Všechna ta mávnutí rukou jsou do polohy hodin.
Topí se čas v kaluži u cesty.

V zapalovačích dohořely polibky.

Doplakal jsi jamky, podzime.
Jsou ve mě přímky,
řekl zamilovaný.
Jakmile jsem rozhýbal hledisko na Tvé základní nohy,
neudržím ve slovech žádnou kořist.
Hmat nechá chodit srnu na podpatcích.
Co očekáváš, když hudba pohybuje rty.

Klávesy hrabaly a hrabaly.

Chci Tě uvítat oknem zápalky.
Kruhová kola ptáků usedala na dráty.
Moře chytá vlnami poštovní známky.
Kapka vzdálené žárovky.
Energie samoty.
Zaplatil jsem si strop, řekl nemocný.
Čekání na slavnost.

Rozklepal jsem se na dveře.

Rozbýváš ve mně vteřiny.
Z hudebního stěžně se odvíjí drát.
Klávesy, otevřte pěst.
Údery kladiv, i když následovaly v určitém pořadí,
nemohly být příběhem.
Přítomnost hoří slábnoucím jazykem.
Strom, stroj, strom, stroj, hodiny tikají.

Marionety vlasů.

Z chvějící se hvězdy je na moři bříza.
Ještě ta slova musím rozdmýchat.
Klopýtání o nosy.
Šlápní do pedálu hliněné hroudy.
Při radosti hoří myšlenka na dříví.
Zakladatelé času a zakladatelé samoty.
Se sklenicí hlavy v tramvaji stojím.

Den u srdce.

Přenos mé paměti do paměti počítače.
V břiše má narýsován záhon růží.
Divoké mašle odlétají.
Jíst květy se solí.
Jaká rýha času je zapsána v oraništích.
Ryba rtů na sklenici.
Nech kávu svých vlasů na polštáři.

Kde se vítr v lásku obrací.

Slepice jsou primitivové,
kteří nám chodí okolo domu.

Ret hledá ostrov.
Jsi předsunutá hlídka rodného kraje.

Obraz z tuby.
Podzim je tak jasný, že vede k bloudění.
Chrám svírá obrazy ve svých stěnách.

Příjezdy autobusů jsou časem každé vesnice.

Deštník proměňuje déšť v ťukání.
Výbuchy mračen malují příboj.
Mé kroky, hluboké tóny mého pohybu.
Jsou slova hmat?
Zkumavky očí.
Lodky rukou zapínají modré šaty.
Život jako koníček.

Sklo budoucnosti.

Zorané pole je strunný nástroj.
Žena s transplantovanou láskou.
Cíli, poniž se.
Chci, aby Tě diskařova otočka objala ze všech stran.
Okamžik nápadu už se blíží.
Chůzí mi píšeš.
Pochodeň bílých rukou.

To není akord, to je smutek.

Kosením deště jsem se roztočil jako vodní mlýn.
Nehty bruslí.
Podívejme se pod kameny slabik.
Nahodím ulici k divokému startu.
Tmu v Tvých ústech jsem považoval za Tvou duši.
Fantazie bosou nohou.
Blues mé vůle Tě bude chránit.

I sen si buduje své hnízdo.

Zpěvem jsem zhudebnil dech.
Přímky jsou nekonečný déšť.

Slitina přítomnosti.
V prostředí marnosti mohu snadno uskutečnit svůj sen.

Jsem cítit slovy.
Udělala jsi na mě objem.
Bolest v kuchyni pod příborníkem.

Dálka na pokračování.

Zakotvený polibkem.
Tvá záda bych na podzim pouštěl jako draka.
Podkožní úsměv.
Kvete kvítek z pokřených papírů.
Ruce kolem podávaného dárku.
Hlavami klopýtáme o krápníky.
Mince Slunce ještě nedopadla.

Tráva na nosítkách.

Jsi provlečena krví jen na jeden život.
Ohniště rozkrojeného melounu.
Vehnal jsem Tě do úzkých kalhot.
Vítr na váze křídel.
Rozbij vejce do dužiny lesa.
Ze zimní oblohy spadne tu a tam nějaký ten papír.
Přízvuk polibkem.

Maják ruky.

Tání rostlin.
Bělejší než máslo nahrnuté buldozery.
Předměty kolem ní se stávaly částí jejího těla.
Nahradit moře letícím orlem.
Výtah a zvon.
Náměsíčník společenských vln.
Před komisi vyšlo Slunce.

Úcta k ose člověka.

Rozbij mé oči jako sklenici.
Hvizd očí.
Vzpřímení šepotem u nohou.
Pluje obloha na tváři ze zahradnictví.
Jsem zapomenut pod noční oblohou.
Dřevěné ohniště.
Mám k Tobě buněčný vztah.

Podojili jsme padáky.

Čekárny jsou hvězdárny.
Kost tvaru.
Chtěli jsme letícího vrabce přisednout.
V potoce sednem spolu pod deštník.
Je noc, ten zdivočelý rám.
Hradby slov a mezer.
Pleť větru nosíš.

Magnetka úst.

Čekám na zkrat s výškou.
Oči otiskly růži.
Algoritmus, rytmus mě vede větvemi, cítím svůj strom.
Dům s okny do očí.
Jsme svedeni drátem do pekla elektrických kamen.
Nosíš se v koši paží.
Slova posunutá o šířku dívčích rtů.

Zvědavost je již polepena plakáty.

Je klid k poslechu světelného záření.
Obojek jarního dne.
Kadeřnice narozená v trávě.
Byli jsme si odkryti,
jak jen dokáže místnost mezi stoly.
Snění o přírodních zákonech.
Kniha by měla být poslední cihlou naší zdi.

Peloton očí.

Zavoněly struny.
Vteřiny startují k strategickému nebi.
Do očí si máčíme prsty.
Rty vrbových lístků.
Kříže elektrického vedení nesou babí léto.
Nechávám si svítit stolní lampu na ruce.
Jsi biologicky oblá.

Rozdejte prsty k ohni.

Útok všech tvarů při Tvém ponoření do kapaliny.
Stole, jdem spolu.
Vlasy jsme se rozloučili.
Lidé vráceni z ticha v hluku klopýtají.
Skafandry přirozenosti.
Jdeš k přezůvkám, které jsou přede dveřmi.
Ve větru je všechno snadnější.

Text je sníh, který taje.

Vystrčení hodinek proti válce.
Skla vsazují mezi Tvé paže.
Malba ve tmě.
Jak využít milostnou příhodu k řešení rovnic.
Nízký porost kapek klesal na broskve kalužin.
Jen dívání nepociťovalo ztrátu.
Hovorové polibky.

Pozdrav jako ozvěna kroků.

Polykání ohně je světlem do svědomí.
Chceme ze slov sestrojit motor.
Zdivočelé květiny.
Tma je tím nožem již nasycena.
Hlediště je bez větru.
Zamilovaný strom potkává listonoše s listím.
Sklo dokáže snít.

Čistím si zuby jako houslista.

Píseň pověsila vnitřní svět jako prádlo.
Básnické řetězce aminokyselin.
Záchvat hmatu.
Chvilé pro broušené světlo.
Jaká je tekutost bosých nohou.
Pustím si zpěv po vodě.
Vstáváš do kalhot.

Úzký návštěvník.

Pronikání kláves do hloubky klavíru.
Chci dorůst k doteku.
Slovo používám jen v algebraickém smyslu
a spojuji ho drátem s okenním průvanem.
Obraz byl přeplněn nosy.
Dalekonosný cíl.
Ožrat se energií.

Z lýtek jsi setřásala prameny.

Kytice strun.
Rty poznávám smích Tvého krku.
Přezdívali mi zeď.
Přece nebudeme s ťukáním deště stále křičet dále.
Kámen je návnadou času.
Přijdu k vlasům zhasnutým i k rozsvíceným řečkám.
Trojúhelníky kroků.

Pod okapem plakal hrnec.

Pěšina na sezouvání.
Modlím se plánem.
Stejným tempem kroků jsem kolébal hlavu.
Kaluže tleskaly.
Jsi urychlován psacím strojem.
Dnes nechci sypat myšlenky na zledovatělou vozovku.
Čerit Tvůj obličej dřívkem.

Klepu zevnitř bytu.

Žena je krásně prostřená.
Cesta do trychtýře perspektivy.
Pleť vln.
Přicházíš s kyticí prstů.
Kulka jde rychle do světa.
Sklenici jsem ukázal Tvou fotografii.
Smyslový oceán.

Vítr rozesmál vlajky.

Můj slib stárne.
Když se stydíš vypláznout jazyk
osamocen uprostřed polí na všechno kolem,
řekneš: Asi má příroda převahu.
Procházka na svalech.
Tužka i druhým koncem opisuje dopis.
Běžím do Tebe, abys svou existenci rozházela.

Vleču Ti potok do vany.

Nejbarevnější dívka na loukách.
Jablka v sítích ryb.
K Tobě půjdu naslouchat vteřinám.
Židle těla.
Sklizeň žárovek.
Luk doplňoval toto místo napětím.
Opařen z lidských vztahů.

Mé dno mohlo být Tvou mincí.

Oči se leskly jak hnědý měsíc
a pouzdro vlasů se do tmy otevřelo.
Proč vládne cigareta měsíční noci?
Hodiny lezly k broukům.
Oheň světlem rozesílá svou oběť do dálky.
Pláčeš stopy.
Plotem jsem filtroval lidi.

Z duše je rozhled.

Letí mnou stesk jak holohlavý sprintér.
Větrem pocukrovaná voda.
Jdu žít s lidmi těsné vyhýbání.
Město s odlivem vlaků.
Větrný rozbor Tvých vlasů.
Vodovod kapal svobodu.
V místnosti ještě neopadala omítka nápadů.

Vlněný potok.

Černobílá dívka, se světlem květin k Tobě přijdu.
Uvidím okenní kotvy
i traktor skákající přes hradby.
Karafiát zašroubovaný v objímce žárovky.
Nadskakující budík na plotně.
Květ bouřky.
Zdravili jsme se jako stromy.

Tvé oči vycházejí nad rovný stůl.

Vodovod do srdce.
Stopy se tiskly k podlaze,
a proto jsem se tiskl ke stropu.
Roztleskáš vejce.
Hudba rozehrála jezerní kruhy.
Foukáme na hlemýžď jako na oharek rychlosti.
Píši umělecký patník.

Brýle v hlavě teď budu nosit.

Píši Ti v napětích psaného písma.
Odváželi odvážného.
Deštěm jsi zalévala prsty v květináči.
Odpočítávat prostor.
Hrábě přítomnosti jsou opřeny o stěnu.
Váza s černobílou květinou.
Jaký je obsah citlivého tělesa.

Je to strom podtržený horizontem.

Brankář milenců.
Traktor mých myšlenek rozdrnčí v Tobě skla.
Míč doťukává o zem, je to hlava.
Jediný polibek na drátě.
Obrazy visí na chodbě řeky.
Kapka stéká po skokanském můstku.
Čelo je oboustranným papírem.

Plyn mohl žít.

V šipkovém keři bylo kdysi srdce.
Tekutý hmat.
Chci Tě vábit strojem, který vyrábí osmiveslice.
Sníh plní odpadkový koš.
Z takové výšky bychom mohli padat do smrti.
Ozvi se kroky.
Varhany uklidňují dravcovy nohy.

Alej stromů vesluje před vchodem.

Přijdu před Tvé ruce.
Bříza je v galaxii.
Odejdi a na gumě kalhot se vrať.
Tváře si míchám na kolotoči.
Utrhni lístek pro vstup do větru.
Schodiště zvedá dlouhé šaty.
Krása vypaluje rybník.

Sešity dveří.

Jakobys vstupovala v jezero, v náramky jeho vod.
Krabice zůstala duchem.
Vystrčte drát.
Rozevřením čar se usmějeme.
Za záclonou je svatební strom.
Čtení nad knihou.
Letní den s břízami ve skořápkách.

Natoč obrazy ke slunečnici.

Děšť přešlapuje na zastávce autobusu.
Kostky slov.
Kolik zde chodí vnitřků?
Hmatem jsem rozléval víno.
Horizont se asi usmívá.
Křivé ruce rovnají stromky.
Převrácené stromy mají slepičí nohy.

Křivka zamíchaná v čaji.

Nechat si sekat ústa srpem.
Cyklista roztočil hlavu a ruce.
Darovaný keř do úzkého okna.
Hrál si uprostřed zoraného pole.
Ptáci se blíží pokrčováním ramen.
Stmívá se ke komárům.
Sadili jsme kroky, sadili jsme doteky.

Kružítka dopadajících kamenů.

Nevím, kolikrát jsem byl viděn ve společnosti stejné mouchy.

Zaléváš si květované šaty.
Sval na osamělé ruce.
Tvar byl promáčen až na krásu.
Hnízdo raných jablek.
Ohniště bez upřených hlav.
Proti proudu moče vnikají vůně trav.

Vlasy visí na hlavolamu.

Ramena tmy vážila náhrdelník města.
Kapka stravuje pád.
Sypal myšlenky vrbacům.
Nastavené nohy tvořily fotbalové mužstvo.
Blesk kouří maják.
Most svítá.
Z hlediště se přikládá uhlí.

Poledníky na srdci.

Prostři na záclonu šálky kávy i podzimní stromy.
Čáry musí být sjízdné.
Čtyřspřeží kroků.
Zpěv se ozýval z čekárny.
Kosil jsem pro Tebe úsečky trávy.
Zoraným polem táhla karavana sloupů.
Útěk na pozdrav.

Vzdalující se dno.

Čas je přízrak, kterému se pod trupem kývají nohy.

Pěkný smích v zubech.
Kulečník hlav v hledišti.
Osídlování zahrady triangulačními výkřiky.
Ať praská si beznaděj v ohni.
Podepiš se všude svým citem.
Louka staví svůj letní klavír.

Jsi jako kláves měkký stisk.

Fotograf ve studánce.
Tancem stromů jsme zaplňovali zahradu.
Kohoutek řeky kapal.
Ta kosa do postele nepatří.
K čemu Tvé tvary mezi mnoha muži.
Psát básně je moderní modlitbou.
Záclona větší kupky sena.

Váhou sestavené zátiší.

Roztrhaná vrata hlídacím psem.
Snad si Tě zapamatují kapky deště.
Myšlenky jsou organismy.
Razítko dvěma očima.
Jen abych se k Tobě vynořil včas.
Zanechal jsi slova v tužce.
V rovině uctívám žebřík.

Trojúhelník poklekl.

Citová světla zhasla a vítr znovu rozkýval ruce.

Plavu a pláču.

Tkanině vesmírných vzdáleností slábnou pavoučí nohy.

Dům několika vesel.

Symetrie mračen a polí.

Hlava láká míč.

Smrk, kterému teče do bot.

Kužel tmy.

Lekniny Slunce zůstaly ve Tvých drátech.

Třírozměrná šachová partie.

Hleděla jsi na život u potoka brýlí.

Chůze v igelitovém dni.

Slabořečení řekou.

Udělejme spolu povrch.

Láska narazila na svou zvětšeninu.

Smyčec krájel housle.

Polibek tenkrát dopadl na skříň.

Čelisti rovnováhy.

Soumrak v divadle.

Velké zahradní kapky sbíráme na plotech.

Rovinou rovnic vonělo nařezané dřevo.

Střetnutí slovních struktur s hokejkou.

Keř aneb sprchování chlupů.

Šachovnice noci.

Počítač hrál, tak i klávesy se zdály být Tvé ruce.

Zkrat krásy.

Ptačí budka fotografuje.

Usedám na připínáček tohoto okamžiku.

Motýl přenáší sušenky na oblohu.

Houpání obilného ráje.

Plachá klec.

Nad čarou duševního ponoru.

Krabice byla nalezištěm našich rukou.

Udice je šibenice.

Jezero s fotbalovým brankářem.

Komín času proti usazování knih.

Spřežení vztahů.

Kosit v trávě hyperboly.

Marně brodily kroky kolem Tvé židle.

Dohořívá tma Měsícem.

Hranoly zvyku.

Schnou na nás věty.

Tvé brýle jsou drahokámen ve dveřích.

Zaparkovaný dům.

Hmat stékal po žerdi smutku.

Otvíráš oči tanečnic.

Vede mě úspěch na provázku.

Zahrada kukaček.

Voda má střep.

Jsi v mých jazykových rovnicích.

Otrok slibu.

Ozvěna přímky na pořezaném jazyku.

Pozdrav je zrcadlení slov.

Míč musí skákat, abychom viděli žábu.

Přede dveřmi máš náhrdelník bot.

Blýskl se skládací metr.

Kvetoucí kaštany táhnou silnici k útržkům vět.

Krok teče po hladině trávy.

Opojně prázdná místnost.

Z pole jsem sklídl portrét.

Srážky ryb utvářely krajinu.

Kukačka ve vosím hnízdě.

Báseň je vynález.

Sport poskakuje za poezií.

Jsem posunut rozpaky ke dveřím.
Váza drží dietu.
Trojrozměrná píseň Ti zametá vlasy.
Geometrie by se měla svou čistotou stát náboženstvím.
Radost napsaná pro divadlo.
Keramická slova.
Stůl plavil kytici květin.

Opadal notový pult.

Teplý obraz ústředního topení je pod oknem.
Zvířené zvíře.
Ranní paprsek se dotkl jazyka.
Koupelnou zpíváš jako z basy.
Skáču na otázky.
Akustický motýl.
Čirý strom potoka opakoval listnaté stromy.

Knihy v květináči.

V síti vrstevnic se zmítá rybník.
Psaním jsem trhal ruce od stolu.
Veslem propojená prostředí.
Kosili košile.
Miluji tepelnou mapu Tvé tváře i studený nos.
Fotbalová branka je jednoduchý strom.
Chci nosit myšlenku na prsteníčku.

Prvočlověk Ti dal prvosenky.

Pojďme do galerie oken.
V ranním chladu se mi na pleti vytvořila žena.
Tělesný úhel klekátka.
Černobílé rty psacího stroje.
Měkký vzduch Tě doplnil do krychlového metru.
Plavci ve skle.
Nastal součet trávy.

Odvaha rostlin stát.

Kříž v okně se otevřel.
Strom vedený větrem k nejbližšímu lesu.
Uctívání abstrakce.
Hodím slavnostní disk.
Potkal jsem Tě, jak stříháš nohama trávu.
Zvedli jsme karty našich rukou.
Dláždit noční oblohu vraky zvířat.

Stesk hledal stezku.

Za žaluziemi je žal a iluze.
Prsteny, které si v kaluži navlékáš na prst.
Po kopcích hraje les na harmoniku.
Jsi potkávána potkanem lásky.
Utopili jsme kapku.
Nejsložitější myšlenky se začaly reprodukovat.
Padající list se nesnáší.

Váza se skupinou lidí.

Sopečnou činností jsem maloval strop.
Hlava zapřažená do vzpomínky.
Uřádkal jsem židli nohu.
Kříže postav se o sebe opřely.
Kreslím Tě mým tvarem ruky.
Cesta proti rodokmenu řeky.
Kořeny držely kámen.

Lžičky lži.

Nový způsob sezení na jablkách.
Podříznutý mrak bude obětován.
Při míchání povidel jsme si milovali ruce.
Struny a koleje nádraží.
Maloval jsem chleba marmeládou.
Rybářskými pruty držíme vodní hladinu.
Něžný hydraulický vztah.

Čelo krajiny.

Podél dřevěného hranolu se dívám
na makroskopickou lásku.
Korále pod mrakem.
Závorky Tvých úst.
Smutek hryže do dna.
Sázím žárovky do země.
Sedíš se zkříženýma nohama a křížíš tulipány.

Dřevěný ubrus.

Řečištěm staré ulice vleču provázek.
Stíny jsou savý papír kolem svých postav.
Jsi opeřený výškař.
Lidská rostlina je zasazena do ponožek.
Podlaha se uklonila.
Zahrady jsou nábytkem zoraného pole.
Být mimo reprodukční ovál.

Míchej květ.

Atomy byly zasety do nebe.
Jsou-li rostliny rozcvičeny, hodte jim míč.
Byla jsi otevřena dveřmi, když jsem zaklepal.
Vesla jsme ponořili do inkoustu.
Keř je pouzdro pro kytici květin.
Chodím po dně atmosféry.
Chrám je rozhraní, v jehož okapech teče voda.

Vzpomínky jsou ortel.

Stáli jsme před grafickou nocí se smirkovým papírem.
U kamen si vně a dovnitř těla vyměnili místa.
Ruce pochyťaly nohy.
Sedíš na hladině vody
a otvíráš víka a zátky dvou prostředí.
Pominuta je pominutá.
Máš bezmotorové tělo.

Jsme okysličení bílým ubrusem.

Pravidelné rozmístění much na stěně
označilo tento okamžik.
Zatáhni závěs větru.
Pavouk Ti váže tkaničky od bot.
Úsměv a svíčka.
Opadání lidé stáli v parku.
Kroky ohýbaly lávku k protějším břehu.

Náměstí jezera.

Jaguár skáče na teplé zebry.
Přízvučně se pohybující skupina lidí.
Plavení rovin bidlem vertikály.
Návraty do stejných míst tvoří pentle.
Text silnice za deště.
Trojskok se zamiloval do trojnožky.
Je to lidské vnitrozemí se sklenicí vody.

Zvedám vítr.

Paprsky prstů na popravčí zdi.
Na křižovatce jsme ukřižováni.
Akvárium času.
Zuby patníků kolem ovocného stromu.
Při mytí jsem si pohladil ruce a tvář.
Větev stéká do sloupu.
Smích je ozubený talíř na dámském kole.

Akord hodnot.

Pokryli jsme se kalužemi, brněním mezi hlínou.
Čas táhne z kříže.
Hledat obrazy nasliněným prstem.
Slovosled motýlů.
Stůj strope, Ty tragický jezdče.
Struktura větru Ti tkala tvář.
Jizvy vzdálenosti.

Vodováha očí.

Jehličnaté a listnaté tvary.
Chodili jsme k lokomotivě čerpat její sílu.
Dráty našeho volání, bezdrátové volání.
Odpovězte na naše doteky!
Rty se staly kopyty slov.
Prsty jsem na Tebe rozsypal.
Já je vnitřní svetr.

Vítr tlačil na vypínač.

Pod stříškou jsem podal dešti ruku.
Život v kopacím míči.
Kroky Ti trvale podlamují nohy
a Ty jdeš do pokoje.
Lyže jsou šupinami klikaté cesty.
Budu roztahovat harmoniku vylisovaného života,
jsi vlajkonoš vlasů, jsi bezešvý sních.

Piják českého jazyka.

Jen příboj příběhů.
Ve starověku bylo asi ve dne přitímí.
Úsměv se prostřel po celé ploše koule.
Čistá jak náhoda.
Rozpaky dokážeme jen podávat květiny.
Holý čin z nahaté lásky.
Otevřte hladinu kosou.

Pravda zvoní u dveří.

Váza větru se rozbila o vázu, zorané střechy.
Ticho jsem brousil vypnutím brusky.
Brady Vám směřovaly ke stupnici hodnot.
Volanty květín.
Podkolenky mi byly nad kolena, dokořán plný těla.
Sladkovodní žena.
Podej mi teplo celou malovanou stěnou.

Žluté varhany jsou modré varhany.
Kam běží ty roztažené ruce?

V příštím čísle (vychází 28. února 2003)

si přečtete:

bud'

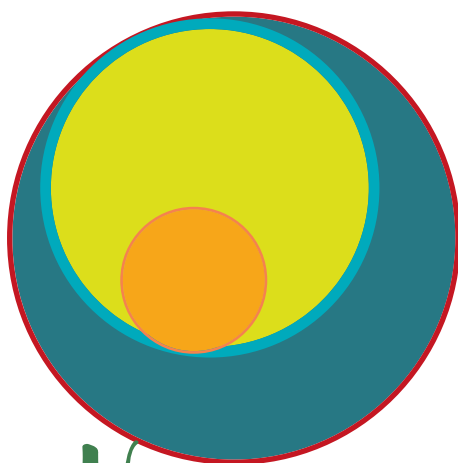
rozhovor
s Michalem Schindlerem

nebo

rozhovor
s Michalem Šandou

nebo

rozhovor
s Michalem Martináčem

Na shledanou příště!